

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چکیده آمارهای اقتصادی

شماره ۱

استخراج و گردآوری: علی مصطفایی

معاونت پشتیبانی و برنامه ریزی اتاق تعاون ایران

واحد آمار و برنامه ریزی

پاییز ۹۶

بسمه تعالی

با توجه به اهمیت داده های آماری به منظور تحلیل روند تاریخی و وضعیت موجود و پیش بینی آینده و در راستای ارائه خدمات به فعالان اقتصادی بخش تعاون، نیازمند دستیابی به اطلاعاتی و داده ها برای شناسایی نقاط ضعف و قوت جهت برنامه ریزی و سیاستگذاری کلان اقتصادی در بخش تعاون می باشد تا با استفاده از ظرفیت بخش تعاون در رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و در تمرکززدایی و کاهش انحصارات، همچنین در ایجاد اشتغال پایدار در کشور و برای بالا بردن رشد اقتصادی و افزایش شاخص های اقتصادی برنامه ریزی نمود. به همین منظور معاونت پشتیبانی و برنامه ریزی اتاق تعاون ایران بر آن شد تا چکیده آمارهای اقتصادی را که متشکل از برخی آمارهای اقتصادی کشور و برگرفته از منابع آماری معتبر همچون سامانه ثبتی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، بانک مرکزی، مرکز آمار ایران، گمرک جمهوری اسلامی ایران و اتحادیه های بین المللی تعاون گرده آوری نماید.

ضمناً اطلاعات این نشریه روی سایت تخصصی اتاق تعاون ایران (به آدرس ضمناً اطلاعات این نشریه روی سایت تخصصی اتاق تعاون ایران (به آدرس www.icccoop.ir) بارگذاری شده است.

امید است این گزارش یاری رسانی برای دسترسی سریع به برخی داده های آماری به روز و مورد نیاز بخش اقتصاد تعاونی کشور باشد.

سید محمد کریمی

عضو هیأت رئیسه و سرپرست

معاونت پشتیبانی و برنامه ریزی

در این گزارش

بخش اول: آمار بخش تعاون

- وضعیت بخش تعاون در سال ۱۳۹۴
- وضعیت بخش تعاون در سال ۱۳۹۵
- وضعیت شش ماهه ۱۳۹۶ بخش تعاون
- وضعیت ده سال اخیر ثبت تعاونی ها
- اطلاعات بخش بین الملل تعاون
- سهم بخش تعاون از تولیدات معادن کشور
- تعاونی های خدمات بهداشتی و درمانی در ایران و جهان
- تعاونی های خدماتی
- تعاونی های مسکن
- تعاونی های دانش بنیان
- تعاونی های فراگیر
- تعاونی های گردشگری و هتلداری
- تعاونی های توزیع برق، آب و گاز
- تعاونی های تأمین نیاز مشاغل خانگی
- تعاونی های تأمین نیاز
- تعاونی بانوان
- تعاونی های کشاورزی
- تعاونی های حل و نقل
- تعاونی های فرش دستبافت
- طرح آمارگیری کارگاه های تعاونی صنعتی ده نفر و بیشتر
- آمار و اطلاعات صادرات و واردات بخش تعاون

بخش دوم : آمار های کلان اقتصادی

- آمار صادرات و واردات
- ضریب جینی
- نرخ بیکاری
- شاخص سرمایه انسانی
- تورم
- شاخص بهای تولیدکنندگان
- گزارش سرمایه گذاری خارجی در جهان و ایران
- رتبه رقابت پذیری ایران
- گزارش بانک جهانی از رتبه ایران در سهولت کسب و کار
- پایش محیط کسب و کار توسط اتاق های بازرگانی، تعاون و اصناف در بهار ۹۶
- آمار واگذاری ها
- گزیده آمار های اقتصادی بانک مرکزی

وضعیت بخش تعاون در سال ۱۳۹۴

بر پایه گزارش اخذ شده از سامانه جامع آمارهای ثبتی وزارت تعاون تعداد ۴۰۹۰ اتحادیه و تعاونی در سال ۱۳۹۵ به ثبت رسیده، که بیش از ۱۰۳ هزار نفر در این تعاونی ها عضویت یافتند. بر پایه همین گزارش استان های فارس با ۴۶۳ تعاونی و خراسان رضوی با ۳۶۵ تعاونی بیشترین و استان های قم با ۲۰ و خراسان شمالی با ۳۷ تعاونی کمترین ثبت را بین تمامی استانها در سال ۱۳۹۵ شامل می شوند. طبق همین آمار تعاونی های به ثبت رسیده در سال ۱۳۹۵ که حدود ۶۰ هزار نفر اشتغال زایی را داشته اند.

تعاونی فعال ثبت شده در سامانه ثبتی به تفکیک گرایش در سال ۱۳۹۴

گرایش	تعداد	جمع اعضاء	سرمایه - هزار ریال	اشتغالی
اعتبار	۳	۶۶۸	۱۲۳۴۴۰۰	۱۲
تامین نیاز تولید کنندگان	۲۳	۱۶۹۴	۱۳۲۵۶۹۵۰	۷۳۹
تامین نیاز صنوف خدماتی	۱۹	۵۳۷	۳۷۶۵۸۰۰	۲۷۳
تامین نیاز مصرف کنندگان	۱۹	۹۰۷۹	۱۹۰۰۴۲۱۰	۲۰۳
چند منظوره	۱۷۵	۲۸۹۶۹	۱۲۲۷۹۵۷۴۵	۵۰۹۶
حمل و نقل	۵۸	۱۶۱۱	۲۶۷۹۱۵۰	۱۲۸۷
خدمات	۱۴۸۱	۲۰۴۷۴	۲۲۹۹۷۹۹۱۹	۱۸۲۹۲
صنعتی	۸۴۷	۹۶۷۲	۶۱۰۷۳۳۰۷۶	۱۱۲۷۶
عمرانی	۹۳	۱۰۳۹	۹۸۹۷۵۰۰	۱۱۶۵
فرش دستباف	۱۲۳	۱۴۴۰	۴۳۸۲۷۵۰	۲۶۷۶
کشاورزی	۱۰۰۳	۱۴۶۰۲	۳۳۲۱۶۱۰۶۷	۱۱۵۳۱
مسکن	۲۰۲	۱۲۷۵۲	۶۷۰۵۲۱۲۰	۶۲۲۴
معدنی	۴۴	۶۸۶	۳۳۰۳۸۵۴۰	۶۹۱
مجموع	۴۰۹۰	۱۰۳۲۲۳	۱۴۴۹۹۸۱۲۲۷	۵۹۴۶۵

تعاونی فعال ثبت شده در سامانه ثبتی به تفکیک استانها در سال ۱۳۹۴

استان	تعداد	اعضا	سرمایه - هزار ریال	اشتغالزایی
آذربایجان شرقی	۱۶۰	۲۸۸۹	۴۳۲۴۳۹۹۵	۲۶۰۴
آذربایجان غربی	۱۲۹	۵۴۱۱	۸۵۲۵۹۸۰	۲۳۹۵
اردبیل	۱۰۲	۱۵۵۶	۱۸۳۵۸۶۲۰	۷۵۸
اصفهان	۱۵۸	۶۹۵۹	۹۲۱۶۴۷۲۰	۲۳۵۵
البرز	۷۷	۱۸۷۰	۱۴۱۹۷۱۰۰	۱۷۹۳
ایلام	۸۶	۱۱۶۲	۴۹۸۳۲۰۰	۹۲۰
بوشهر	۱۸۰	۱۴۴۹	۶۷۲۰۱۴۹	۳۴۳۱
تهران	۳۲۷	۹۳۱۸	۳۵۲۶۶۲۳۵۰	۸۸۷۶
چهارمحال و بختیاری	۱۳۳	۱۵۴۱	۹۷۰۹۰۰	۱۰۷۲
خراسان جنوبی	۹۸	۳۶۰۳	۲۰۸۵۴۴۴۰	۱۰۱۸
خراسان رضوی	۳۷۰	۹۳۲۷	۷۱۴۹۹۷۱۵	۴۹۹۴
خراسان شمالی	۳۹	۳۳۴	۲۴۳۷۷۲۰	۶۶۹
خوزستان	۱۸۶	۴۱۶۰	۴۹۳۴۰۲۵۰	۳۰۳۵
زنجان	۵۴	۶۴۳	۷۴۱۶۵۱۰	۳۰۳
سمنان	۷۰	۳۷۸۱	۹۸۳۵۷۹۹	۹۶۶
سیستان و بلوچستان	۱۰۲	۳۴۶۵	۵۹۹۳۱۵۹۶	۳۳۰۳
فارس	۴۴۱	۷۸۰۳	۵۱۹۹۷۶۲۰	۴۷۹۲
فرااستانی	۱	۱۰	۳۰۰۰۰۰۰	۱۲
قزوین	۳۱	۱۲۷۴	۱۴۸۸۹۵۰۰	۷۱۶
قم	۲۳	۱۱۷۶	۱۸۴۸۲۶۰۰	۳۴۱
کردستان	۶۷	۲۱۳۳	۸۸۶۴۱۷۵	۵۶۰
کرمان	۲۳۵	۶۳۲۰	۴۲۳۹۱۷۵۰	۲۴۳۹
کرمانشاه	۱۲۴	۲۶۲۳	۶۷۱۵۷۰۸	۱۳۵۵
کهگیلویه و بویراحمد	۴۴	۳۸۶	۱۶۱۲۷۰۰۰	۳۲۱
گلستان	۹۱	۱۷۸۹	۶۱۲۵۰۴۹	۸۰۹
گیلان	۷۳	۱۲۰۳	۱۱۶۵۰۹۲۰	۶۷۳
لرستان	۱۲۹	۱۲۵۹	۵۳۰۳۹۳۰۰	۱۱۵۸
مازندران	۱۵۶	۲۳۰۱	۲۵۶۱۳۹۹۰	۱۵۸۵
مرکزی	۷۲	۸۰۵	۳۹۵۵۷۰۰	۹۸۷
هرمزگان	۱۰۵	۳۱۳۰	۵۰۷۱۸۴۵۰	۱۳۹۲
همدان	۱۳۷	۱۷۷۱	۸۵۴۹۶۲۰	۱۴۹۵
یزد	۹۰	۱۱۷۷۲	۳۶۴۷۱۶۸۰۰	۲۳۳۸
مجموع	۴۰۹۰	۱۰۳۲۲۳	۱۴۴۹۹۸۱۲۲۶	۵۹۴۶۵

➤ وضعیت بخش تعاون در سال ۱۳۹۵

بر پایه گزارش اخذ شده از سامانه جامع آمارهای ثبتی وزارت تعاون تعداد ۳۷۸۵ تعاونی و ۱۳ اتحادیه در سال ۱۳۹۵ به ثبت رسیده، که بیش از ۸۴ هزار نفر در این تعاونی ها عضویت یافتند. بر پایه همین گزارش استان های فارس با ۴۶۳ تعاونی و خراسان رضوی با ۳۶۵ تعاونی بیشترین و استان های قم با ۲۰ و خراسان شمالی با ۳۷ تعاونی کمترین ثبت را بین تمامی استانها در سال ۱۳۹۵ شامل می شوند. طبق همین آمار تعاونی های به ثبت رسیده در سال ۱۳۹۵ بیش از ۶۳ هزار نفر اشتغال زایی را داشته اند.

تعاونی فعال ثبت شده در سامانه ثبتی به تفکیک گرایش در سال ۱۳۹۵

رشته	تعداد	جمع اعضا	سرمایه - هزار ریال	اشتغالزایی
اعتبار	۶	۴۶۹	۴۱۱۵۰۰۰	۴۶
تامین نیاز تولید کنندگان	۴۳	۱۲۵۸	۲۴۷۴۹۶۶۰	۱۳۵۷
تامین نیاز صنوف خدماتی	۲۱	۷۴۲	۴۰۸۱۶۰۰	۴۱۱
تامین نیاز مصرف کنندگان	۲۸	۱۰۷۸۵	۲۶۶۱۰۲۶۰	۷۶۹
چند منظوره	۲۱۷	۱۴۱۹۶	۸۹۹۲۶۶۶۹	۹۳۱۳
حمل و نقل	۴۴	۱۰۵۷	۲۱۳۷۸۷۵	۱۲۶۳
خدمات	۱۳۴۱	۱۶۷۵۰	۱۱۷۰۵۰۷۱۰	۱۵۸۳۲
صنعتی	۶۹۳	۸۵۵۵	۴۸۸۶۷۵۵۶۱	۸۸۸۸
عمرانی	۴۵	۹۲۷	۵۸۷۵۶۰۰	۵۵۱
فروش دستباف	۱۳۵	۱۷۸۹	۹۳۶۷۵۵۰	۵۵۱۲
کشاورزی	۱۰۲۲	۱۷۰۹۳	۱۲۳۲۴۲۳۱۱	۱۴۵۵۶
مسکن	۱۵۸	۹۸۰۴	۶۱۳۹۸۹۰۰	۴۱۱۱
معدنی	۴۵	۸۲۵	۷۸۵۴۸۰۰	۵۷۹
مجموع	۳۷۹۸	۸۴۲۵۰	۹۶۵۰۸۶۴۹۶	۶۳۱۸۸

تعاونی فعال ثبت شده در سامانه ثبتی به تفکیک استانها در سال ۱۳۹۵

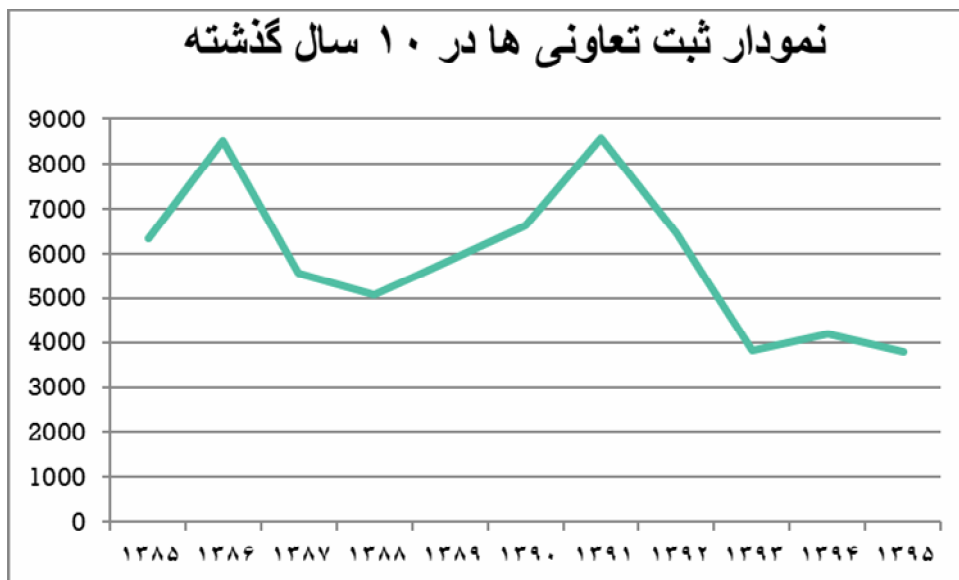
استان	تعداد	اعضا	سرمایه - هزار ریال	اشتغالزایی
آذربایجان شرقی	۱۲۰	۳۵۴۱	۶۹۶۰۸۷۴۰	۱۴۵۹
آذربایجان غربی	۱۰۰	۳۰۴۰	۷۶۷۹۷۵۰	۲۴۱۷
اردبیل	۹۱	۱۰۹۳	۱۵۷۳۰۷۰۰	۷۱۲
اصفهان	۱۳۱	۲۸۲۵	۴۹۰۴۵۸۰۱	۲۰۱۴
البرز	۷۸	۲۳۰۵	۱۰۵۰۸۴۰۰	۸۰۱
ایلام	۷۷	۵۷۰	۳۵۸۰۳۰۰	۶۴۷
بوشهر	۱۸۳	۳۰۱۶	۵۰۱۳۸۵۰	۴۴۵۷
تهران	۲۴۹	۷۹۳۳	۱۹۴۰۲۰۹۰۰	۴۹۹۳
چهارمحال و بختیاری	۱۰۴	۱۰۸۶	۸۲۹۶۵۰	۹۱۳
خراسان جنوبی	۶۸	۳۸۰۴	۱۹۰۸۵۲۳۰	۱۳۳۰
خراسان رضوی	۳۶۵	۷۴۵۶	۷۰۹۸۴۴۹۹	۵۹۳۲
خراسان شمالی	۳۷	۶۷۸	۳۴۲۷۰۵۰	۳۱۸۵
خوزستان	۱۸۶	۳۴۲۶	۲۱۱۰۰۱۶۰	۲۹۸۵
زنجان	۶۸	۸۰۰	۴۰۵۹۸۱۰	۷۴۷
سمنان	۵۰	۸۶۸	۱۲۵۶۸۵۹۹	۷۰۴
سیستان و بلوچستان	۱۱۹	۶۳۰۸	۱۱۹۹۰۴۱۰۰	۵۰۷۳
فارس	۴۶۳	۸۶۷۸	۲۷۸۲۸۵۴۰	۷۶۲۳
فرااستانی	۲	۱۷	۲۰۳۵۰۰۰۰	۳۰۹
قزوین	۴۳	۵۳۴	۱۸۲۵۸۰۰	۷۰۹
قم	۲۰	۴۶۳	۱۲۲۷۷۰۰	۱۹۵
کردستان	۸۱	۲۵۴۸	۹۳۳۱۵۲۰	۱۰۴۷
کرمان	۱۷۷	۳۹۷۴	۴۴۷۰۹۸۰۰	۳۳۸۰
کرمانشاه	۸۴	۲۶۵۴	۴۳۹۸۱۷۰	۱۶۴۵
کهگیلویه و بویراحمد	۳۹	۶۷۵	۴۳۶۰۲۰۰	۳۴۹
گلستان	۱۴۱	۲۵۲۴	۱۳۴۹۵۳۲۰	۱۱۶۲
گیلان	۱۰۸	۲۳۵۱	۱۹۸۳۶۵۲۰	۱۳۳۰
لرستان	۱۰۰	۱۲۶۸	۱۶۶۹۱۰۰	۷۶۲
مازندران	۱۴۲	۲۳۹۴	۳۵۱۲۰۸۵۰	۱۹۱۳
مرکزی	۴۶	۷۵۵	۲۴۹۷۴۹۵۰	۳۳۷
هرمزگان	۱۳۱	۲۸۱۴	۲۶۵۲۴۰۰۰	۱۵۹۶
همدان	۱۱۰	۸۱۲	۲۱۷۵۶۸۷	۱۲۷۱
یزد	۸۵	۳۰۳۳	۱۲۰۱۰۰۳۰۰	۱۱۹۱
مجموع	۳۷۹۸	۸۴۲۴۳	۹۶۵۰۷۵۹۹۶	۶۳۱۸۸

➤ وضعیت بخش تعاون در شش ماهه سال ۱۳۹۶

بر پایه گزارش اخذ شده از سامانه جامع آمارهای ثبتی وزارت تعاون تا پایان شهریور ماه ۱۳۹۶ در مجموع تعداد ۹۴۵۸۰ هزار اتحادیه و تعاونی فعال با اشتغال زایی حدود یک میلیون ششصد و پنجاه هزار نفر و با عضویت ۴۶ میلیون (با احتساب ۳۵ میلیون عضو تعاونی سهام عدالت) به ثبت رسیده است. تعداد ۱۵۳۹ اتحادیه و تعاونی در ۶ ماهه سال ۹۶ به ثبت رسیده، که بیش از ۴۰ هزار نفر در این تعاونی ها عضویت یافتند. بر پایه همین گزارش استان خراسان رضوی با ۱۸۲ تعاونی و استان های قم با ۹ تعاونی کمترین ثبت را بین تمامی استانها در شش ماهه سال ۱۳۹۶ داشته اند. طبق همین آمار تعاونی های به ثبت رسیده در شش ماهه سال ۱۳۹۶ بیش از ۲۵ هزار نفر اشتغال زایی را داشته اند.

➤ وضعیت ده سال اخیر بخش تعاون

همانگونه که از نمودار پیداست در دو سال ۱۳۸۶ و ۱۳۹۱ وضعیت ثبتی خوبی در بخش تعاون دیده می شود اما از سال ۹۱ سیر نزولی در تشکیل تعاونی ها دیده می شود که عدم اجرای قوانین حمایتی از بخش تعاون، یکی از مهمترین علل عدم تمایل برای ثبت تعاونی ها شده است.

تعداد تعاونی فعال ثبت شده در سامانه ثبتی به تفکیک استانها در سال شش ماهه ۱۳۹۶

استان	تعداد	اعضا	سرمایه - هزار ریال	اشتغالزایی
آذربایجان شرقی	۷۴	۳۰۴۴	۱۵۷۴۳۷۰۰	۱۰۰۰
آذربایجان غربی	۲۶	۵۶۴	۳۷۵۱۷۰۰	۳۱۰
اردبیل	۴۵	۳۶۳	۴۷۵۱۹۰۰	۳۹۱
اصفهان	۵۹	۲۲۰۶	۸۴۰۸۰۷۰۴	۱۰۴۶
البرز	۴۰	۴۲۰	۱۸۰۱۰۱۰	۳۷۸
ایلام	۲۷	۲۶۸	۴۳۶۵۰۰	۲۱۰
بوشهر	۶۳	۹۳۷	۳۷۰۰۱۰۰	۱۱۶۱
تهران	۴۸	۱۵۶۶	۹۵۸۱۱۰۰	۱۰۷۶
چهارمحال و بختیاری	۶۴	۹۴۴	۱۰۶۲۹۵۰	۷۲۴
خراسان جنوبی	۳۲	۴۰۷	۸۵۸۳۴۵۰	۴۴۵
خراسان رضوی	۱۸۲	۳۳۷۶	۱۱۵۵۳۲۰۰	۲۶۲۵
خراسان شمالی	۱۱	۱۳۹	۸۹۶۶۰۰	۲۱۷
خوزستان	۸۱	۸۰۶	۴۰۹۴۴۰۰	۷۱۶
زنجان	۱۷	۳۱۷۶	۶۶۹۲۶۵۰	۴۲۹
سمنان	۲۸	۲۸۳	۹۲۵۴۵۰	۳۵۲
سیستان و بلوچستان	۵۳	۱۱۲۸	۵۶۶۵۱۴۰۰	۱۷۲۷
فارس	۱۸۰	۳۶۶۶	۹۶۱۴۴۰۰	۴۳۴۰
فرااستانی	۱	۲۲	۷۹۲۰۰۰۰	۲۰
قزوین	۱۷	۱۸۱	۹۵۶۹۵۰	۲۸۴
قم	۹	۱۲۵	۵۷۵۹۰۰	۱۳۴
کردستان	۱۹	۲۷۴	۸۶۹۱۰۰	۱۷۵
کرمان	۵۶	۲۱۶۶	۳۱۵۲۶۲۰۰	۱۶۴۹
کرمانشاه	۳۷	۵۶۳	۳۵۲۸۴۵۰	۲۷۸
کهگیلویه و بویراحمد	۲۳	۳۷۰	۶۷۳۷۵۰	۲۷۱
گلستان	۴۵	۱۹۹۷	۴۹۵۵۷۲۰	۵۴۴
گیلان	۳۸	۳۳۵۰	۹۳۷۶۳۵۰	۱۲۸۸
لرستان	۵۵	۸۲۰	۱۲۸۱۹۸۰	۶۳۶
مازندران	۵۳	۷۵۶	۴۱۳۱۱۲۰	۵۶۹
مرکزی	۳۱	۳۰۷۵	۱۲۲۹۱۶۴۹	۳۷۸
هرمزگان	۵۴	۹۱۴	۶۳۶۱۴۵۰	۵۵۴
همدان	۴۰	۴۲۱	۱۰۲۱۸۵۰	۴۷۸
یزد	۳۱	۱۹۹۳	۲۲۷۰۷۶۰۰	۸۰۳
مجموع	۱۵۳۹	۴۰۳۱۸	۳۳۲۰۹۹۲۸۳	۲۵۳۰۸

➤ بخش بین الملل تعاون

■ اتحادیه بین المللی تعاون (ICA¹)

اتحادیه بین المللی تعاون در سال ۱۸۹۵ به صورت یک انجمن غیر انتفاعی بین المللی ، به منظور پیشبرد مدل تعاون در جهان تاسیس شده است. این اتحادیه به نمایندگی از ۳۰۳ عضو از ۱۰۵ کشور و نزدیک به یک میلیارد نفر در جهان، یکی از بزرگترین سازمان های غیر دولتی در جهان محسوب می شود. (آخرین آمار شهریور ۱۳۹۶)

کشورهایی که بیشترین تعداد عضو را در این اتحادیه دارند، شامل ایالات متحده، ژاپن، هند، ایران، بنگلادش، اندونزی، آلمان و کانادا می باشند.

اعضای این اتحادیه شامل فدراسیون ها و اتحادیه های ملی، شرکت های تعاونی، سازمان های حامی تعاونی و ادارات دولتی که با تعاونی ها کار میکنند، می باشند.

■ دفاتر منطقه ای اتحادیه بین المللی تعاون

محل دفتر جهانی در شهر بروکسل و چهار دفتر منطقه ای در آسیا و اقیانوسیه (دهلی نو) ، اروپا (بروکسل) ، آفریقا (کنیا) و آمریکا (واشنگتن) می باشد.

■ سازمان های بخشی اتحادیه بین المللی تعاون

این اتحادیه دارای ۹ سازمان در حوزه های ذیل است؛

بانکداری، کشاورزی، شیلات، بیمه، سلامت، مسکن، مصرف، صنعت و خدمات

- انجمن بین المللی تعاونی بانکداری (ICBA)
- سازمان بین المللی تعاونی کشاورزی (ICAO)
- سازمان بین المللی تعاونی صیادی (ICFCO)
- فدراسیون بین المللی تعاونی و شرکت های بیمه (ICMIF)
- سازمان بین المللی تعاونی بهداشت (IHCO)
- سازمان بین المللی تعاونی مسکن (ICA HOUSING)
- سازمان بین المللی تعاونی مصرف (CCW)
- سازمان بین المللی تعاونی های تولیدکنندگان صنعتی، فنی و خدماتی (CICOPA)

¹- The International Co-operative Alliance

■ آمارهای بین المللی اقتصادی تعاون

گردش مالی جهانی به مبلغ ۲,۲ تریلیون دلار برای ۳۰۰ سازمان برتر تعاونی در جهان از بین ۲۵ کشور می باشد، همچنین میزان ایجاد اشتغال در تعاون، حداقل ۲۵۰ میلیون نفر در سراسر جهان می باشد که تقریباً ۱۲ درصد از کل جمعیت شاغل در کشورهای گروه ۲۰۲ (گردش مالی جهانی به مبلغ ۲,۲ تریلیون دلار برای ۳۰۰ سازمان برتر تعاونی در جهان از بین ۲۵ کشور می باشد، همچنین میزان ایجاد اشتغال در تعاون، حداقل ۲۵۰ میلیون نفر در سراسر جهان می باشد که تقریباً ۱۲ درصد از کل جمعیت شاغل در کشورهای گروه ۲۰۳ (G20) را به خود اختصاص داده است) را به خود اختصاص داده است.

براساس مطالعه "تعاونی و اشتغال: گزارش جهانی" اطلاعات ذیل بدست آمده است؛

منطقه	دسته اول	دسته دوم	دسته سوم	مجموع
	تعداد کارمند	تعداد کارگر	تولید کننده	
اروپا	۴,۶۲۷,۸۵۳	۱,۲۳۱,۱۰۲	۱۰,۱۳۲,۲۵۲	۱۵,۹۹۱,۲۰۷
آفریقا	۱,۴۶۷,۹۱۴	۲۳۷	۵,۷۱۵,۲۱۲	۷,۱۸۳,۳۶۳
آسیا	۷,۷۳۴,۱۱۳	۸,۲۰۰,۵۰۵	۲۰۴,۷۴۹,۹۴۰	۲۲۰,۶۸۴,۵۵۸
آمریکا	۱,۷۶۲,۷۹۷	۱,۴۰۹,۶۰۸	۳,۰۴۸,۲۴۹	۶,۲۲۰,۶۵۴
اقیانوسیه	۲۶,۰۳۸	داده موجود نیست	۳۴,۵۹۲	۶۰,۶۳۰
مجموع	۱۵,۶۱۸,۷۱۵	۱۰,۸۴۰,۴۵۲	۲۲۳,۶۸۰,۲۴۵	۲۵۰,۱۴۰,۴۱۲

۱۰ شرکت برتر تعاونی در جهان در سال ۲۰۱۴

براساس گردش مالی بر تولید ناخالص داخلی سرانه			براساس گردش مالی		
رتبه	نام کشور	گرایش موضوعی	رتبه	نام کشور	گرایش موضوعی
۱	جمهوری کره	کشاورزی	۱	فرانسه	بانک و خدمات مالی
۲	هند	کشاورزی	۲	آلمان	بانک و خدمات مالی
۳	فرانسه	بانک و خدمات مالی	۳	فرانسه	بانک و خدمات مالی
۴	برزیل	بهداشت و مراقبت اجتماعی	۴	جمهوری کره	کشاورزی
۵	فرانسه	بانک و خدمات مالی	۵	آمریکا	بیمه
۶	ژاپن	بیمه	۶	آمریکا	بیمه
۷	آلمان	بانک و خدمات مالی	۷	فرانسه	مصرف
۸	فرانسه	مصرف	۸	فرانسه	بانک و خدمات مالی
۹	فرانسه	بانک و خدمات مالی	۹	آلمان	مصرف
۱۰	ژاپن	کشاورزی	۱۰	ژاپن	بیمه

^۲ درصد تولید ناخالص و دو سوم جمعیت جهان را تشکیل می دهد و شامل کشورهای ایالت متحده آمریکا، اتحادیه اروپا، فرانسه، آلمان، چین، روسیه، اندونزی، ترکیه، آرژانتین، هند، آفریقای جنوبی، بریتانیا، ایتالیا، ژاپن، عربستان سعودی، استرالیا، برزیل، کانادا، کره جنوبی، مکزیک می باشد.

^۳ گروه ۲۰ (G20): گروهی متشکل از وزرای اقتصاد (دارائی) و مسولان بانکهای مرکزی قدرتمندترین کشورهای جهان است که در مجموع ۸۵ درصد تولید ناخالص و دو سوم جمعیت جهان را تشکیل می دهد و شامل کشورهای ایالت متحده آمریکا، اتحادیه اروپا، فرانسه، آلمان، چین، روسیه، اندونزی، ترکیه، آرژانتین، هند، آفریقای جنوبی، بریتانیا، ایتالیا، ژاپن، عربستان سعودی، استرالیا، برزیل، کانادا، کره جنوبی، مکزیک می باشد.

- ❖ در فنلاند، ۷۲ درصد جمعیت عضو تعاونی هستند.
- ❖ در ایالات متحده، بیش از ۴۰،۰۰۰ شرکت تعاونی با ۳۵۰ میلیون عضو فعال هستند. (بسیاری از افراد عضو بیش از یک تعاونی هستند).
- ❖ در کانادا، ۵۰ درصد از جمعیت، حدود ۱۸ میلیون نفر، عضو تعاونی هستند.
- ❖ در اروگوئه، حدود ۳۰ درصد از جمعیت، اعضای تعاونی هستند که نماینده حدود ۱ میلیون نفر هستند.
- ❖ در سنگاپور، حدود ۲۵ درصد از جمعیت عضو تعاونی هستند که حدود ۱،۴ میلیون عضو دارد.

➤ سهم بخش تعاون از کل تولیدات معادن کشور

بخش معدن از عمده ترین بخشهای تأمین کننده مواد اولیه بخش صنعت و مصالح مورد نیاز برای ایجاد ساختمان، بنادر، سدها، فرودگاه ها و... محسوب شده و ذخایر غنی مواد معدنی به عنوان یک امکان بالقوه میتواند نقش اساسی را در توسعه صنعتی کشور ایفا نموده و راه گشای بسیاری از معضلات خودکفایی صنعتی کشور باشد. بهره برداری اقتصادی از معادن کشور حدود نیم قرن قبل آغاز گردیده و در سالهای اخیر و به دلایل گوناگون نقش و اهمیت بخش معدن در اقتصاد کشور فزونی یافته است. بهره برداری صحیح و علمی از ذخایر انبوه و متنوع معدنی کشور مستلزم برنامه ریزیهای دقیق بوده و این هدف جز با در اختیار داشتن آمار و اطلاعات دقیق و به هنگام از فعالیتهای این بخش میسر نخواهد شد.

نتایج طرح آمارگیری کلیه معادن درحال بهره برداری تعاون(به جز نفت و گاز) در سال ۱۳۹۴ است که توسط مرکز آمار ایران منتشر شد، تعداد ۵۲۱۴ معدن درحال فعالیت آمارگیری شد که از این تعداد ۴۱۰ معدن(۷،۹ درصد) مربوط به بخش تعاون میباشد. طبق اطلاعات اخذ شده تقریباً ۸،۲ درصد تعاونی های معدنی در استخراج سنگ، شن و ماسه فعالیت دارند. ۲۵،۷ درصد در استخراج نمک و ۵،۸ درصد در استخراج سایر مواد معدنی فعالیت میکنند. تعاونیهای معدنی در استخراج نمک مشارکت بیشتری دارند ۲۵،۷ درصد معادن استخراج نمک، مربوط به تعاون هستند.

از منظر استانی در سال ۱۳۹۴ استانهای خراسان رضوی، مرکزی، سمنان و فارس بیشترین و استانهای اردبیل، خوزستان، کرمانشاه و گیلان کمترین تعداد معادن را به خود اختصاص داده اند. از طرفی در استانهای کهگیلویه و بویراحمد، ایلام و لرستان نسبت معادن تعاونی به کل معادن بیشتر از سایر استانها بوده است. در استان کهگیلویه و بویراحمد ۲۱،۳ درصد معادن، تعاونی بوده اند. حال آنکه این نسبت برای کل کشور ۷،۹ درصد بوده است.

■ تعداد شاغلان

نتایج به دست آمده از آمارگیری سال ۱۳۹۴ نشان می‌دهد مجموعاً ۴۷۲۹ نفر در معادن در حال بهره برداری در بخش تعاون به کار اشتغال داشته اند، سرانه شاغلان برای هر شرکت تعاونی معدنی ۱۱ نفر، برای شرکتهای بخش خصوصی ۱۳ نفر و برای شرکتهای بخش عمومی ۱۷۸ نفر میباشد که نشان دهنده این است که معادن بزرگ عمده‌تاً در بخش عمومی فعالیت میکنند. از مجموع ۴۷۲۹ نفر شاغلان در معادن در حال بهره برداری بخش تعاون، ۴۳۹۴ نفر شاغلان با مزد حقوق پیمانکاری هستند که از این تعداد ۹۲۴ نفر کارگران ساده، ۱۴۲۲ نفر کارگران ماهر، ۱۳۹ نفر تکنیسینها، ۱۸۸ نفر مهندسین، ۹۵۸ نفر شاغلان امور حمل و نقل و ۷۶۴ نفر شاغلان امور اداری هستند.

■ جبران خدمات

در سال ۱۳۹۴ کل جبران خدمات معادن در حال بهره برداری بخش تعاون ۶۷۴۵۳۹ میلیون ریال یعنی حدود ۳,۳ درصد کل جبران خدمات کشور بوده است. در سال ۱۳۹۴ در بخش تعاون سرانه جبران خدمات برای هر فرد شاغل ۱۵۳ میلیون ریال بوده حال آنکه برای معادن خصوصی این شاخص ۱۷۵ و در بخش عمومی ۳۷۲ میلیون ریال بوده است. سایر پرداختیهای نقدی و غیر نقدی (به جز مزد و حقوق)، ۲۵ درصد جبران خدمات معادن تعاونی را تشکیل میدهد. حال آنکه این درصد برای معادن خصوصی ۳۱ و در بخش عمومی ۵۸ درصد است.

در سال ۱۳۹۴ بازده سرانه اشتغال برای هر فرد شاغل در بخش تعاون ۷۰۹ میلیون ریال بوده است. این شاخصها در بخش خصوصی ۷۴۲ و برای بخش عمومی ۲۵۴۰ میلیون ریال است.

■ مقدار و ارزش تولیدات

نتایج طرح نشان می‌دهد در سال ۱۳۹۴ در بخش تعاون حدود ۲۰۶۹۹۸۱۵ تن مواد معدنی به ارزش ۳۳۵۵ میلیارد ریال استخراج شده است. این مقادیر در مقایسه با کل تولیدات معادن کشور نشان می‌دهد که در حال حاضر بخش تعاون ۶ درصد کل تولیدات معادن کشور را برعهده دارد.

■ سرمایه گذاری

در سال ۱۳۹۴ از کل مبلغ ۲۹۴۲۰ میلیارد ریال سرمایه گذاری در بخش معدن، حدود ۱,۱ درصد آن یعنی مبلغی حدود ۳۲۳ میلیارد ریال توسط بخش تعاون هزینه شده است که از این مقدار ۸۱,۳ درصد مربوط به "ماشین آلات، ابزار و وسایل کار بادوام"، ۷,۳ درصد مربوط به "وسایل نقلیه"، ۱,۱ درصد مربوط به "لوازم و تجهیزات اداری"، ۷,۴ درصد مربوط به "ساختمان بدون زمین"، ۲,۱ درصد مربوط به "راه اختصاصی"، ۰,۷ درصد مربوط به "توسعه و اکتشاف"، ۰,۰ درصد مربوط به "نرم افزارهای رایانه ای" و ۰,۱ درصد مربوط به "سایر" بوده است. سرانه سرمایه گذاری شاغلان معادن

در حال بهره برداری کشور در شرکتهای خصوصی ۱۳۱ میلیون ریال، شرکتهای تعاونی ۶۸ میلیون ریال و در بخش عمومی ۷۶۲ میلیون ریال بوده است. لازم به یادآوری است از آنجا که تعاونی ها در زمره بخش خصوصی قلمداد میشوند سرمایه گذاری تعاونیهای معدنی در بخش خصوصی در سال ۱۳۹۴ حدود ۴,۱ درصد بوده است. همچنین سرمایه گذاری تعاونیهای معدنی در مقایسه با سال گذشته ۱۵ درصد کاهش داشته است.

■ بهره وری

شاخصهای بهره وری با مفهوم نسبت خروجیها به ورودیها، عصاره عملکرد اقتصادی واحدهای اقتصادی است. شاخصهای بهره وری نشان میدهد که در قبال یک واحد هزینه، چند واحد ارزش افزوده ایجاد شده است. هرچه رقم شاخص بهره وری بیشتر باشد عملکرد واحد مورد بررسی بهتر خواهد بود. ارزش افزوده معادن در حال بهره برداری کشور در سال ۱۳۹۴ حدود ۸۴۰۷۱ میلیارد ریال بوده است. سهم معادن بخش تعاون از این شاخص ۳,۰ درصد یعنی ۲۵۵۸ میلیارد ریال بوده است. در سال ۱۳۹۴ در بخش شرکتهای تعاونی معدنی، بهره وری نیروی کار معادل ۵۴۱ میلیون ریال توسط هر فرد شاغل بوده است. این شاخص برای معادن خصوصی ۵۲۰ و برای بخش عمومی ۱۸۱۸ میلیون ریال میباشد. بهره وری رقابت پذیری (بازدهی دستمزد) برای تعاونیهای معدنی و عمومی ۴ و ۵ و برای معادن خصوصی ۳ میلیون ریال بوده است. شاخص بهره وری نیروی کار در سال گذشته برای بخش تعاون ۴۴۵ میلیون ریال بوده که نشان میدهد طی یک سال، بهره وری نیروی کار تعاونیهای معدنی ۹۶ میلیون ریال افزایش داشته است. بهره وری تولید که عبارتست از ارزش افزوده بر ارزش ستانده برای تعاونیهای معدنی و همچنین کل کشور به ترتیب ۰,۷۳ و ۰,۷۰ و در بخش عمومی ۰,۷۱ درصد بوده است. بهره وری تولید همیشه رقمی بین صفر و یک است و هرچه بزرگتر باشد نشان دهنده بهره وری بالاتر کارگاه تولیدی است.

بازدهی دستمزد یا همان بهره وری رقابت پذیری که عبارت است از ارزش افزوده بر جبران خدمات برای تعاونیهای معدنی برابر با ۴ میلیون ریال بوده است. این شاخص برای معادن خصوصی ۵ و برای معادن عمومی نیز ۵ میلیون ریال بوده است. از سوی دیگر میزان تولید کالاها و خدمات به ازای مصرف هر واحد انرژی را بهره وری انرژی مینامند که از جمله شاخصهای معتبر در بررسی کارایی مصرف انرژی میباشد.

بهره وری انرژی معادن در حال بهره برداری در سال ۱۳۹۴ در بخش تعاون به ترتیب ۱۲ میلیون ریال و در کل کشور ۱۴ میلیون ریال بوده است، بهره وری انرژی در بخش تعاون نسبت به سال ۱۳۹۳ نه درصد افزایش یافته است. در سال ۱۳۹۴ بازده سرانه اشتغال در بخش تعاونیهای معدنی ۷۰۹ میلیون ریال و در کل کشور ۱۲۹۷ میلیون ریال بوده است. این بدان معنی است که سهم هر فرد شاغل از کل

تولیدات در بخش معادن تعاون ۷۰۹ میلیون ریال بوده است. سال ۱۳۹۳ بازده سرانه اشتغال ۶۱۰ میلیون ریال بوده که در سال ۱۳۹۴ حدود ۱۶,۲ درصد رشد داشته است. نسبت سرمایه گذاری به ارزش افزوده شاخصی است که هر چه کمتر باشد بهره وری بالاتر کارگاه تولیدی را نشان می‌دهد. این نسبت در سال ۱۳۹۴ برای معادن در حال بهره برداری بخش تعاون ۰,۱۳ درصد، معادن خصوصی ۰,۲۵ درصد و معادن عمومی ۰,۴۲ درصد بوده است.

جدول ۴- نماگرهای اقتصادی محاسبه شده برای معادن در حال بهره برداری کشور برحسب وضع مالکیت: ۱۳۹۴

وضع مالکیت	سرانه تعداد شاغلان	سرانه سرمایه گذاری شاغلان (ریال)	سرانه جبران خدمات (میلیون ریال)	بهره وری نیروی کار (میلیون ریال)	بهره وری تولید	بهره وری رقابت پذیری (میلیون ریال)	بهره وری انرژی (میلیون ریال)	بازده سرانه اشتغال (میلیون ریال)	نسبت سرمایه گذاری به ارزش افزوده
جمع	۱۷	۳۲۳	۲۲۷	۹۲۲	۰,۷۰	۴	۱۴	۱۲۹۷	۰,۳۵
بخش عمومی	۱۷۸	۷۶۲	۳۷۱	۱۸۱۸	۰,۷۱	۵	۱۵	۲۵۴۰	۰,۴۲
بخش خصوصی	۱۲	۱۲۷	۱۶۳	۵۲۲	۰,۶۸	۳	۱۳	۷۴۲	۰,۲۴
شرکت های خصوصی	۱۳	۱۳۱	۱۶۵	۵۲۰	۰,۶۸	۳	۱۳	۷۴۵	۰,۲۵
شرکت های تعاونی	۱۲	۶۸	۱۴۳	۵۴۱	۰,۷۳	۴	۱۲	۷۰۹	۰,۱۳

➤ تعاونی های خدمات بهداشتی و درمانی در ایران:

در اغلب کشورها به ویژه در کشورهای در حال توسعه، مراقبت های اولیه بهداشتی توسط بخش دولتی ارائه می گردد. در حالی که نسبت بزرگی از بیماران با مشکلات عمده سلامتی مراقبت های خود را در بخش خصوصی جستجو می کنند. تعاونیهای بهداشتی درمانی موجود در برخی از کشورهای مانند کانادا و آمریکای لاتین می توانند مدلی موفق از مشارکت غیردولتی در بخش درمان باشد. زیرا تعاونیهای بهداشتی به مهارت شخصی و حرفه ای کارکنان، ارتباط با مشتری، کار تیمی و تأمین به موقع منابع مورد نیاز توجه بیشتری نشان دادند که از نتایج بارز آن، میتوان، به بالا بودن رضایت شغلی کارکنان اشاره نمود. تعاونی های بهداشتی علاوه بر ارتقای کیفیت خدمت و رضایت مراجعین مقوله عدالت را نیز مورد توجه قرار می دهد. تعاونی های بهداشتی با ایجاد انگیزش کافی در نیروی انسانی و ارتقای کارآیی، راهکار مناسبی برای کوچک سازی دولت در بخش سلامت است. آمار تعاونی های فعال در گرایش خدمات بهداشتی و درمانی که از سامانه ثبتی وزارت تعاون تا شهریور ۹۶ به ثبت رسیده اند به شرح جدول ذیل می باشد:

تعداد	اعضاء	سرمایه (هزار ریال)	اشتغال زایی
۲۳۰۰	۳۳۰۰۰	۱۷۰۶۱۷۴۲۸۴	۲۸۸۰۰

لازم به ذکر است اطلاعات اخذ شده از ۱۵ تعاونی برتر در بخش درمان نشان داده است که این تعاونی ها حدود ۲۶۰۰ فرصت شغلی را ایجاد نموده اند که نشان از ظرفیت بالا این بخش در تولید اشتغال دارد. در بین استانها استان خراسان رضوی با ۲۸۸ تعاونی و استان زنجان با ۱۶ تعاونی فعال در بخش خدمات بهداشتی و درمانی دارای بیشترین و کمترین ثبت در بین کلیه استانها دارا هستند.

➤ تعاونی های خدماتی

در حال حاضر سهم خدمات در کشورها از سهم سایر بخش ها رشد بیشتری یافته و در واقع به موتور اصلی و محرک اقتصاد کشورها تبدیل شده است. در طی این سال ها سهم خدمات در تولید ناخالص داخلی کشورها و مقایسه آن در کشور های صنعتی با کشور های در حال توسعه نشان داد که پیشرفت و توسعه رابطه مستقیمی با رشد و توسعه بخش خدمات داشته و دارد و نزدیک به ۷۰ درصد تولید ناخالص ملی و بیش از ۶۰ درصد فرصت های اشتغال در کشورهای پیشرفته از بخش خدمات تامین می شود.

بنابراین با توجه به جابه جایی عمده اشتغال از بخش کشاورزی و صنعت به بخش تولیدکننده خدمات و براساس آمارهای مرکز آمار ایران عمده شاغلان کشور نیز هم اکنون در بخش خدمات فعالیت می کنند، شاید یکی از مهمترین هدفگذاری های دولت در برنامه های جامع تولید و اشتغال در سال ۱۳۹۶، توجه ویژه به بخش خدمات در اقتصاد خواهد بود. بخش تعاون نیز به عنوان یکی از سه رکن اصلی اقتصاد توجه ویژه ای به تعاونی های خدماتی داشته بنابراین برای شناسایی ظرفیت بخش تعاون در بخش خدمات نیازمند داشتن آمار و اطلاعات به منظور شناسایی ظرفیت های بخش تعاون برای برنامه ریزی و ترغیب برای سرمایه گذاری و مشارکت مردم در رشته های مختلف تعاونی خدمات می باشد. طبق آمار و اطلاعات اخذ شده از سامانه ثبتی وزارت تعاون در سال ۱۳۹۵ سهم تعاونی های خدماتی در بین کلیه گرایش های مختلف نظیر کشاورزی، صنعت و معدن، فرش دستبافت، تامین نیاز و حمل و نقل و مسکن دارای بیشترین ثبت تعاونی و اشتغال را شامل شد.

تعاونی های فعال و تولید اشتغال در سال ۱۳۹۵ به ترتیب ۱۳۵۳ تعاونی و ۱۶ هزار نفر به ثبت رسید. در حالی که در سال ۱۳۹۴ تعداد ۱۵۲۱ و اشتغال زایی ۲۰۰ هزار نفر در بخش خدمات به ثبت رسید که نشان از کاهش ۲۵٪ اشتغال در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال قبل را نشان می دهد. بخش تعاونی های خدماتی با ۲۳ رشته مختلف خدماتی نظیر: خدمات بهداشتی و درمانی، ورزشی، هنری و فرهنگی، مدارس غیر انتفاعی، خدمات آموزشی و رایانه، خدمات فرآورده های نفتی، خدمات چاپ و نشر، گردشگری و هتلداری، مکانیسیون کشاورزی، فنی و مهندسی، اداری - مالی و پشتیبانی، بیمه ای، خدمات زیست محیطی، توزیع آب و برق و گاز، خدماتی جمع آوری شیر و سایر فرآورده های لبنیاتی، تحقیقات و پژوهشی، مخابراتی و پست، راهداری خدمات کالایی، بسته بندی و سایر رشته

ها فعالیت داشته و تا پایان سال ۱۳۹۵ حدود ۲۷ هزار تعاونی خدماتی و ۱۲ اتحادیه تعاونی خدماتی با عضویت ششصد هزار نفر و اشتغال زایی سیصد و چهل هزار نفر در سراسر کشور فعالیت دارند. تا پایان سال ۱۳۹۵ در بین کلیه تعاونی خدماتی در رشته اداری - مالی و پشتیبانی با ۲۶۰۰ تعاونی فعال و ۶۵ هزار و ۷۰۰ نفر اشتغال بیشترین ثبت و اشتغال زایی را داشته اند.

➤ تعاونی مسکن

در ایران تعاونی‌های مسکن با هدف تامین مسکن برای اعضا و گروه‌های کم درآمد و توسعه بخش تعاونی و به منظور جلوگیری از سوء مدیریت و مبارزه با عوامل سوداگر و توزیع عادلانه امکانات و تقویت انگیزه خودیاری و همکاری متقابل و ایجاد امکانات و تسهیلات بیشتر در امور مربوطه به ساخت واحدهای مسکونی ارزان قیمت به منظور تحقق اصل ۳۱ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تشکیل شده‌اند.

■ آمارها چه می گویند؟

طبق آخرین آمار مرکز آمار ایران، در تابستان سال ۱۳۹۵، تعداد ۳۰۷۹۲ پروانه ی ساختمانی توسط شهرداریهای کشور صادر شده است که نسبت به فصل گذشته حدود ۳,۲ درصد و نسبت به فصل مشابه سال گذشته حدود ۴,۳ درصد کاهش داشته است. پروانه های صادر شده برای احداث ساختمان نسبت به فصل گذشته حدود ۳,۷ درصد و نسبت به فصل مشابه سال گذشته حدود ۳,۶ درصد کاهش داشته است. طبق همین آمار در تابستان ۱۳۹۵ تعداد ۱۷۴ پروانه احداث ساختمان برای بخش تعاون صادر گردیده است. این در حالی است که در تابستان ۱۳۹۴ تعداد ۲۷۳ پروانه احداث ساختمان توسط شهرداری های کشور صادر شده است. که نشان از کاهش ۵۷ درصدی در صدور پروانه ساختمان در بخش تعاون دارد.

طبق اطلاعات استخراج شده از سامانه آمار های ثبتی وزارت تعاون تا پایان اردیبهشت ۱۳۹۶ تعداد ۱۰۵۴۴ تعاونی و اتحادیه فعال با اشتغال زایی ۲۹۰۶۳۸ نفر در کشور مشغول فعالیت هستند. رشته فعالیت تعاونی های مسکن دارای ۵ گرایش کارمندی با ۴۴۹۷ تعاونی، کارگری با ۲۰۵۲ تعاونی، آزاد ۷۶۹ تعاونی، فرهنگیان ۴۱۴ تعاونی و مسکن مهر ۲۶۸۱ تعاونی تا پایان اردیبهشت ماه ۱۳۹۶ در حالت فعال می باشند. در بین استانهای کشور استان تهران ۲۹۶۹ تعاونی و زنجان با ۴۶ تعاونی به ترتیب بیشترین و کمترین تعداد تعاونی در رشته فعالیت مسکن در بین استانها را دارا می باشند.

➤ تعاونی های دانش بنیان

شرکتهایی که در نام ثبتی آنها کلمه دانش بنیان وجود دارد برای برخورداری از حمایتهای مدنظر قانون دانش بنیان بایستی در سامانه دانش بنیان ثبت نام کرده و تمامی مراحل ارزیابی و تشخیص را

طی کنند (شرکتهای تعاونی دانش بنیان نیز از این امر مستثنی نیستند) به این ترتیب عبارت " دانش بنیان " دلیلی بر برخورداری از حمایتهای این قانون نبوده و فرآیند ارزیابی پس از ثبت رسمی شرکتها و موسسات و سپس ثبت نام در سامانه دانش بنیان صورت خواهد گرفت.

طبق اطلاعات اخذ شده در سامانه کارگروه ارزیابی شرکتهای دانش بنیان تاکنون ۳۱۶۶ شرکت، مورد ارزیابی و صلاحیت آنان مورد تأیید قرار گرفته است که از این تعداد ۸۴۳ شرکت در رشته تولیدی و ۵۷۲ در رشته صنعتی و ۱۷۵۱ شرکت نوپا مورد ارزیابی و تأیید قرار گرفته است.

تمدید شرکت های دانش بنیان نوپا دارای اعتبار یک ساله بوده و تنها برای یک دوره یک ساله (مجموعاً دو سال) می تواند تمدید شود. چنانچه شرکت نتواند در مدت ۲ سال پس از تأیید دانش بنیان بودن، رتبه بندی خود را به پایان برساند همچنین در صورت عدول از شرایط مندرج در این آیین نامه، در هر زمان دانش بنیان بودن شرکت ملغی می شود.

مطابق همین اطلاعات تعداد ۱۵۵ شرکت تعاونی دانش بنیان که حدود ۵ درصد از کل شرکت دانش بنیان مورد تأیید قرار گرفته توسط کارگروه ارزیابی را شامل می شود.

استان تهران با ۲۲ تعاونی دانش بنیان دارای بیشترین تعداد در بین کلیه استانها دارای تاییدیه کارگروه ارزیابی شرکت های دانش بنیان را دارد.

شرکت های تعاونی دانش بنیان در رشته های فناوری زیستی، هوا و فضا و داروهای پیشرفته، ماشین آلات و تجهیزات، سخت افزارهای برق و الکترونیک، لیزر و فوتونیک، فن آوری اطلاعات، فناوری نانو، صنعت نفت و گاز و سایر محصولات پیشرفته فعالیت دارند.

یادآوری می شود، شرکت های دانش بنیان، موسسات خصوصی یا تعاونی هستند که به منظور افزایش علم و ثروت، توسعه اقتصادی بر پایه دانش و تحقق اهداف علمی و اقتصادی در راستای گسترش اختراع و نوآوری و در نهایت تجاری سازی نتایج تحقیق و توسعه (شامل طراحی و تولید کالا و خدمات) در حوزه فناوری های برتر و با ارزش افزوده فراوان (به ویژه در تولید نرم افزارهای مربوط) تشکیل می شود.

طبق آیین نامه مصوب، شرکت های دانش بنیان، اهدافی نظیر، ترغیب هیئت علمی دانشگاه ها و واحدهای پژوهشی برای فعالیت های بیشتر در رفع نیاز جامعه و امکان افزایش درآمد اعضای هیئت علمی، تجاری سازی یافته های پژوهشی، افزایش درآمدهای اختصاصی دانشگاه ها و واحدهای پژوهشی موضوع کلی فعالیت دانش بنیان را دنبال می کنند. شرکت های دانش بنیان از حمایت های دولتی نظیر معافیت از پرداخت مالیات، عوارض حقوقی گمرکی و سود بازرگانی و عوارض مالیاتی به مدت ۱۵ سال همچنین اعطاء تسهیلات کم بهره (بلند مدت یا کوتاه مدت) و یابی بهره برخوردار هستند.

باید در نظر داشت پذیرش طرح های حمایتی باید دارای شرایطی نظیر: تقویت اقتصاد ملی کشور، تقویت دفاع ملی کشور، اشتغال زایی، ارتقای سطح طرح ها از نمونه ی صنعتی یا ارتقا سطح

تکنولوژی، ارتقا از نمونه ضمیمه ی صنعتی محصول به نمونه ی صنعتی و تولیدی طرح هایی که از پتانسیل لازم و توان بالقوه جهت تجاری سازی و رسیدن به فناوری برتر در جهت اشتغال زایی، کسب درآمد و ... برخوردار باشند و حمایت از شرکت های دانش بنیانی که در بخش R & D بتوانند سطح توانمندی، تولید یا کیفیت محصول خود را جهت افزایش توان تولید و رقابت پذیری یا دیگر شرکت ها و تولید کنندگان خارجی ارتقا دهند و با به کارگیری نخبگان، گامی در جهت اشتغالزایی داشته باشند. لذا درباره ی امکان استفاده از مزایای قانونی در زمان ثبت شرکت، نمی توان اظهار نظر کرد و ارزیابی بر مبنای عملکرد شرکت ها پس از ثبت و فعالیت شرکت انجام می شود.

➤ تعاونی های فراگیر

تعاونی فراگیر ملی نوعی تعاونی متعارف یا سهامی عام است که به منظور فقرزدایی از سه دهک پایین درآمدی جامعه تشکیل می شود و عضویت سیر افراد در این تعاونی آزاد است اما در ابتدای تشکیل ۷۰ درصد از اعضا باید از سه دهک پایین درآمدی باشد.

در قوانین بالادستی بخصوص سیاستهای اجرایی اصل ۴۴ ماده ۹ بند (د) دولت را موظف به کمک به تشکیل شرکتهای تعاونی سهامی عام و تعاونی های فراگیر ملی برای فقرزدایی و ایجاد و گسترش اتحادیه تعاونی تخصصی نموده است و همچنین ماده ۲۹ بند ۲ که اختصاص سی درصد (۳۰٪) از درآمدهای حاصل از واگذاری به تعاونی های فراگیر ملی که متأسفانه هرگز محقق نشد.

بنا به تجربه کشورهایی که در زمینه کاهش فقر موفقیت هایی کسب نموده اند نشان داده است این برنامه بدون مشارکت موثر فقرا موفقیت آمیز نخواهد بود. از طریق تشکیل شرکت های تعاونی توسط افراد کم درآمد می توان مشکلات را با خود یاری و کمک متقابل چاره جویی کرد و وضعیت موجود را در پرتو تلاش و کوشش جمعی و جلب حمایت های دولتی دگرگون ساخت. و برای دولت این بستر را فراهم می سازد تا بجای اینکه به تک تک افراد فقیر از طریق یارانه و کمک های نقدی و غیر نقدی یاری نماید از طریق هدایت آنها برای تشکیل و سازماندهی تعاونی ها و ارائه حمایت های اجتماعی، مالی، آموزش، حقوقی و ... برای افراد کم درآمد فرصت خود باوری و اتکا به نفس فراهم نمود.

طبق اطلاعات اخذ شده از سامانه ثبتی وزارت تعاون هم اکنون ۱۹۰ شرکت تعاونی فراگیر ملی فعال با ایجاد فرصت شغلی ۱۴ هزار نفر و عضویت ۱۸۴ هزار نفر در سراسر کشور به ثبت رسیده است. بنابراین چنانچه دولت برنامه ریزی دقیقی برای ارتقا کمی و کیفی تعاونی فراگیر را دستور کار خود قرار دهد و با سازماندهی و ترویج فرهنگ تعاون بین اقشار کم درآمد ارائه تسهیلات و هدایت وجوه اداره شده به این تعاونی ها مطابق قانون و همچنین شناسایی نارسایی ها و کاستی های موجود در تعاونی های فراگیر ملی در زمینه فقرزدایی و تهیه و تدوین قوانین مناسب برای پویایی تعاونی های

مذکور در راستای بهره برداری از ظرفیت های تعاونی های فراگیر ملی با توجه به اهمیت توزیع عادلانه درآمد، این شرکت ها با تحت پوشش درآوردن افراد کم درآمد جامعه می توانند در زمینه توزیع عادلانه درآمد و از این طریق بر کاهش فقر اثر گذار باشند

➤ **تعاونی گردشگری و هتلداری**

صنعت گردشگری تلفیقی از فعالیت ها، خدمات و زیرساخت های مختلف است که از مهمترین آن ها مراکز اقامتی و هتل ها است. اهمیت هتلداری و جایگاه ویژه آن در صنعت گردشگری و نقش آن در جذب گردشگر بر همگان روشن است. امروزه دیگر هتلداری یک فعالیت صرفاً تجاری نیست، بلکه یک فعالیت اقتصادی، فرهنگی است. این صنعت در بعد اجتماعی می تواند در آشنایی مردم از چگونگی زندگی، باور، اعتقادات و وحدت و وفاق ملی را به ارمغان می آورد.

انجمن جهانی اقتصاد در جدیدترین گزارش خود در مورد وضعیت صنعت گردشگری ۱۳۶ کشور جهان، رتبه صنعت گردشگری ایران از نظر ایمنی و امنیت در جهان رتبه ۸۷، بهداشت رتبه ۷۹، منابع انسانی و بازار کار رتبه ۱۰۵، زیرساخت های فناوری اطلاعات رتبه ۹۴ و میزان مناسب بودن محیط تجاری رتبه ۷۹ را بدست آورده است و ایران فقط ۰٫۸٪ درآمد جهانی در این صنعت را داراست. این آمار با توجه به ظرفیت های موجود نظیر مکانهای تاریخی، استعداد طبیعی، ویژگیهای مرم شناختی، فرهنگی و جغرافیایی توانمندی زیادی برای توسعه توریسم دارد، قابل تامل است.

■ **آمار تعاونی های گردشگری و هتلداری در ایران**

تعاونی های گردشگری و هتلداری از انواع تعاونی های در رشته خدمات هستند که تاکنون نتوانسته اند با وجود تحرک و پویایی بالا به واسطه مردمی بودن، نقش مهمی را در عرصه گردشگری ایران ایفا کنند. مطابق اطلاعات اخذ شده از سامانه ثبتی وزارت تعاون تاکنون تعداد ۱۲۰۰ شرکت تعاونی در رشته خدمات گردشگری و هتلداری در کشور با اشتغال زایی ۱۵ هزار و پانصد نفر فرصت شغلی مستقیم ایجاد نموده اند (نزدیک به ۱۳ نفر برای یک تعاونی). استانهای مازندران و گیلان با ۱۹۴ و ۱۱۱ شرکت تعاونی با گرایش گردشگری و هتلداری بیشترین تعداد ثبت تعاونیهای گردشگری و هتلداری را در بین استانها داراست.

پنج شهر پربازدید جهان توسط گردشگران بین المللی در سال ۲۰۱۷ بر اساس گزارش شاخص جهانی مقاصد گردشگری مستر کارت:

بانکوک در تایلند؛ ۲۰٫۲ میلیون نفر گردشگر بین المللی

لندن در انگلیس؛ ۲۰ میلیون نفر

پاریس در فرانسه؛ ۱۶,۲ میلیون نفر
 دویبی در امارات؛ ۱۶ میلیون نفر
 سنگاپور در سنگاپور؛ ۱۳,۴۵ میلیون نفر

■ نمونه های موفق تعاونی گردشگری در سطح بین المللی

در هندوستان به عنوان یکی از نمونه های موفق این نمونه از تعاونی ها، روستاییان در زمینه های طبیعت گردی، فرهنگ محلی، صنایع دستی، اماکن درمانی و حیات وحش به شکل موفقی در قالب تعاونی های گردشگری عمل می کنند. در تایلند نیز تعاونی های گردشگری علاوه بر سازمان های ملی با کشورهای خارجی جهت کمک های فنی در ارتباط هستند و در سه حوزه گردشگری روستایی، طبیعت گردی و گردشگری سلامت فعالیت می کنند.

➤ تعاونی های آموزشی

یکی از رسالت های والای اقتصاد تعاونی، ساختن انسانی با مسئولیت های فردی و اجتماعی است و آموزش به عنوان یکی از اصول اساسی تعاون در جهت همکاری بیشتر، کارایی و توانمندی و سرانجام رسیدن به اهداف فلسفه تعاون است و یکی از معضلات اساسی فعالیت های تعاونی در کشورهای توسعه نیافته، فقدان علاقه و اعتقاد اعضا و ناآگاهی تعاونی نسبت به کاربرد آموزش است. به دلیل وجود روحیه کار گروهی در تعاون موجب می شود که دانش آموزان در فضای همکاری و تعامل تربیت شوند و در آینده افرادی با هوش اجتماعی بالا باشند. به همین جهت، تاسیس تعاونی های آموزشی یکی از اقدامات مهمی است که می تواند در ترویج الگوی تعاون در بین فرهنگیان و آحاد جامعه مثر ثمر واقع شود.

در حال حاضر مطابق اطلاعات اخذ شده از سامانه ثبتی وزارت تعاون حدود ۲۵۰۰ شرکت تعاونی با رویکرد آموزشی با عضویت ۳۷ هزار نفر و ایجاد فرصت اشتغال ۲۶۵۰۰ نفر در کشور مشغول فعالیت هستند.

با بهره گیری از تعاونی های آموزشی که به مشارکت، کار گروهی متمرکز است و دستگاه های اجرایی می توانند از ظرفیت بخش تعاون برای کوچک سازی دولت و واگذاری مدارس دولتی به بخش خصوصی استفاده نمایند. مدرسه های تعاونی بهترین الگو برای مردمی شدن بحث آموزش است چرا که به دلیل عضویت در این نوع تعاونی ها هم اساتید و معلمان و کادر مدرسه با انگیزه بیشتری فعالیت می کنند و هم باعث افزایش روحیه کار جمعی در دانش آموزان می شوند و از سوی دیگر با کاهش هزینه ها قیمت تمام شده آموزش عموم مردم می تواند از خدمات آموزشی مطلوب با قیمت مناسب ارائه نماید.

➤ تعاونی های توزیع برق، آب و گاز:

بخش توزیع انرژی به لحاظ ماهیت شکلی و تاثیر گذاری مردمی مستقیم خود؛ از بخشهای بسیار مهم خدماتی کشور است که در صورت ایجاد ساختاری توانمند و با مشارکت بخش تعاون می تواند در بهبود چرخه اقتصاد انرژی کشور نقش آفرینی جدی و موثری داشته باشد.

از بخش توزیع در دهه هفتاد به عنوان عنصر فراموش شده نام برده شد ولی این بخش طی دو دهه اخیر با تغییر نگرش ها طرفداران زیادی پیدا کرده است و هر روز شاهد تصمیمات جدیدی برای بخش توزیع انرژی هستیم که به لحاظ ساده انگاشتن این بخش که نشأت گرفته از تفکر قدیمی سیمبانی و کمتر نویسی به آن بوده ؛ باعث شده است شاهد همه نوع تصمیم و تصمیم گیرنده برای صنعت توزیع انرژی با تاثیر گذاری زیاد در ابعاد اجتماعی - اقتصادی و حتی سیاسی باشیم.

در حال حاضر بالغ بر ۱۰۵۰ شرکت تعاونی در رشته خدمات توزیع آب ، برق و گاز با عضویت ۲۰ هزار نفر و با سرمایه ۷۹,۹۹۸,۲۳۲ هزار ریال و اشتغال زایی ۱۱ هزار نفر در سامانه ثبتي وزارت تعاون به ثبت رسیده اند. هدف از راه اندازی این طیف تعاونی ها، جلب و جذب مشارکت افراد کم درآمد در امور اقتصادی که منجر به همسویی و هم گرایی در ایجاد اشتغال مولد و پایدار و ارائه خدمات عادلانه و منصفانه مورد نیاز مردم و راه اندازی چرخ های تولید و خدمات است. در واقع کمک های متقابل، همبستگی و دقت ویژه در تخصیص بازارها، اینها اصول تعاون است که کارشان تولید و عرضه انرژی است. همچنین سود بدست آمده یا مجدداً سرمایه گذاری و یا در قالب سود سهام و یا تخفیف توزیع می شود. طرز فکری در این شرکتها وجود دارد که هنگام تصمیم گیریهای مهم پدیدار می شود. این بخش از صنعت در یک قرن اخیر شاهد گسترده ترین تغییرات ساختاری بوده و از ساختاری کاملاً خصوصی تا ساختاری کاملاً دولتی را نیز تجربه کرده است. علیرغم اصلاحات و تغییرات متعدد ساختاری که در طول یک سده اخیر در بخش توزیع صنعت انرژی صورت گرفته است؛ متأسفانه نه تنها هیچ تحلیل مدونی در مورد دلایل موفقیت و یا عدم توفیق عملکردی هر یک از ساختارهای قبلی صورت نگرفته؛ بلکه به نظر میرسد این تغییرات ساختاری بدون هیچ نقشه راه و یا راهبردی منطبق بر سیاستهای کلی کشور؛ ادامه نیز داشته باشد. از آنجا که چشم انداز ۲۰ ساله کشور با افق سال ۱۴۰۴ و منویات اصل ۴۴ قانون اساسی؛ فصل الخطاب تمام برنامه های راهبردی در کشور است. تهیه و تدوین یک نقشه راه دقیق و واقعی میتواند پاسخگویی متناسبی برای بخش توزیع انرژی باشد که علیرغم وجود ظرفیتهای مناسب؛ با محدودیتهای زیادی از قبیل افزایش توقعات اجتماعی، پراکندگی و گستردگی تأسیسات، عملکرد غیراقتصادی، عدم سرمایه گذاری متناسب با نیاز واقعی بخش فوق، تلفات انرژی غیراستاندارد و عدم رشد تکنولوژیک و فنآوری و نرم افزاری متناسب با علم نوین

جهانی، رشد فزاینده مصرف انرژی الکتریکی؛ فرآیندهای سیاسی مداخله کننده در تصمیم سازیهای صنعت توزیع انرژی و بحث کیفیت ارائه خدمات و صدها بحث دیگر، مواجهه است. ضمناً در صورت جهت گیری و هدف گذاری مناسب و با پشتیبانی لازم در نقشه راه فوق میتواند تصور اشتباه منشاء پولی و اعتباری داشتن وجود نارساییها در بخش توزیع را به تفکر استفاده بهینه از امکانات و سرمایه های موجود تبدیل نماید و حضور موثر بخش غیر دولتی را در این بخش شاهد باشیم. به نظر میرسد در آینده ای نزدیک امکان واگذاری ها به شکل کامل وجود نداشته باشد و با یک برنامه ریزی دقیق در چند مرحله، زیر ساخت های لازم برای مشارکت بخش غیر دولتی فراهم نمود و اولین مرحله یا به صورت بلوکی کشوری و یا در قالب بلوکهای منطقه ای تاحدودی همسان شد؛ فرایند واگذاری شکل گیرد، (مشابه کشور آلمان) به هر حال برای اداره و مدیریت متوازن بخش توزیع انرژی؛ یک شرکت مدیریت و مهندسی توزیع به صورت سهامی با ساختاری مشابه شرکت بورس انرژی تشکیل و وظایف بنگاه داری بخش توزیع را با طی یک فرآیند منظم بر عهده گیرد.

➤ شرکت های تعاونی تامین نیاز مشاغل خانگی

مشاغل یا کسب و کار خانگی، آن دسته از فعالیت هایی است که توسط عضو یا اعضا خانواده در فضای مسکونی در قالب یک طرح کسب و کار بدون مزاحمت و ایجاد اختلال در آرامش واحد های مسکونی همجوار شکل می گیرد و منجر به تولید خدمت یا و یا کالای قابل عرضه به بازار خارج از محیط مسکونی می گردد. امروزه کسب و کارهای خانگی به عنوان راهکاری مهم برای ایجاد اشتغال و درآمد در سراسر جهان محسوب می گردند. قابلیت انجام این نوع کسب و کار در «منزل» سبب ایجاد مزایای بسیاری برای شاغلین آن ها می شود، که از جمله می توان به ایجاد توازن بین مسئولیت خانوادگی زنان و اشتغال آنان، حذف هزینه های مربوط به خرید، رهن و اجاره کارگاه و ایاب و ذهاب، استفاده از نیروی کار سایر اعضای خانواده و ایجاد زمینه های کار خانوادگی، امکان انتقال تجارب از طریق آموزش غیررسمی به شیوه استاد - شاگردی بین اعضاء خانواده و... اشاره نمود. تاکنون حدود ۳۰۰ حرفه تصویب شده مشاغل خانگی در کشور وجود دارند.

شرکت تعاونی تامین نیاز مشاغل خانگی، متشکل از افرادی که دارای مشاغل خانگی در یک گرایش و یا چند گرایش همسو و نزدیک به هم باشند. در حال حاضر ۸۸ شرکت تعاونی تامین نیاز مشاغل خانگی با عضویت ۴۱۷۰ نفر و با سرمایه ۳۵۱۹۱۸۰ هزار ریال و با ایجاد فرصت شغلی ۱۸۰۰ نفر در سراسر کشور در سامانه ثبتی وزارت تعاون مشغول فعال هستند. استانها آذربایجان شرقی و استان هرمزگان به ترتیب با ۱۸ با ۱۳ شرکت تعاونی تامین نیاز مشاغل خانگی بیشترین ثبت را در بین استانها دارا هستند و یک اتحادیه تعاونی نیز در استان اردبیل به ثبت رسیده است. در طول سالها بین سالهای ۱۳۸۸ الی ۱۳۹۱ تعداد ۴۸ و در بین سالهای ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۵ تعداد ۱۳ تعاونی به ثبت رسیده اند

که نشان از کاهش چشمگیر در این حوزه می باشد. از آنجایی که تعاونی‌ها پتانسیل خوبی دارند و در صورت حمایت‌ها و برنامه ریزی دقیق دولت، بخش تعاون می تواند نقش خود را در بازاریابی و بازاریابی برای مشاغل پشتیبان ایفا نمایند.

باید توجه داشت که در سالیان اخیر به دلیل تحولات عظیم در بخش فناوری اطلاعات در جهان و ایجاد مشاغل جدید، امکان اشتغال خانگی برای بسیاری از افراد در زمینه های IT نیز فراهم گردیده است. این مشاغل که روزانه در سراسر جهان تعداد آن‌ها رو به فزونی و تنوع می باشد این امکان را فراهم می آورد تا افراد بتوانند در محیط خانه با استفاده از رایانه و وسایل جانبی مورد نیاز، به انجام کسب و کارهای گوناگون در این حوزه بپردازند.

مشاغل خانگی قطعا یکی از موضوعات مهمی است که اگر حتی بخشی از خانواده‌ها به آن توجه کنند، تاثیر مهمی بر اجرایی شدن اقتصاد مقاومتی خواهد گذاشت. زنان نقش اول را در زمینه تعریف برنامه‌های عملیاتی برای خانواده به منظور تحقق اقتصاد مقاومتی دارند و این برنامه محورهای مختلفی دارد که اساسی‌ترین محور آن، اقتصاد مصرف بوده و لازم است برنامه مصرف برای خانواده و الگوی مصرف صحیح داشته باشیم. زنان به طور قطع در تدوین و اجرای آن حرف اول را می زنند.

■ انواع شرکت های تعاونی تأمین نیاز

شرکتهای تأمین نیاز در سه گرایش ۱- تأمین نیاز مصرف کنندگان یا تعاونیهای مصرف ۲- تأمین نیاز تولید کنندگان ۳- تأمین نیاز صنوف در چرخه اقتصادی کشور فعالیت می کنند.

طبق اطلاعات اخذ شده از سامانه ثبتی وزارت تعاون تاکنون تعداد ۴۸۰۰ تعاونی فعال تأمین نیاز مصرف کنندگان با عضویت پنج میلیون و سیصد هزار نفر و ایجاد فرصت شغلی ۱۹۴ هزار نفر به ثبت رسیده اند. در گرایش شرکت های تأمین نیاز تولید کنندگان که با ۱۶۰۰ تعاونی فعال و عضویت ۲۴۷ هزار نفر و ۳۶ هزار نفر فرصت شغلی ایجاد نموده اند و شرکت های تأمین نیاز صنوف با ۵۰۰ تعاونی فعال و عضویت ۱۰۳ هزار نفر و ۱۸ هزار نفر مشغول فعالیت هستند. این تعاونیها با پشتوانه اعضای شش میلیونی خود، دارای ویژگی های بارز اقتصاد تعاون می باشند و به عنوان الگوی تعاونیهای واقعی، نقش عمده ای در توسعه عدالت اجتماعی و کاهش هزینه سبد خانوار با حذف واسطه های غیر ضرور و دلالان و انحصارگران و محتکران و کاهش چرخه تولید تا مصرف، جلوگیری از قاچاق دوسویه (برونزا و درونزا) و کمک به تولید داخلی و ایجاد اشتغال پایدار دارد. این تعاونی ها در مقاطع مختلف یار و یاور دولت در تنظیم و ساماندهی بازار و شبکه تولید و توزیع را عهده دار شده اند. بنابراین جزو بازوهای اصلی اجرای اقتصاد مقاومتی می باشند.

تحلیلی بر تعاونی بانوان

در کشور ما ظرفیت های فراوانی برای تولید و اشتغال وجود دارد که برای تحقق اقتصاد مقاومتی باید از همه آنها به نحو مطلوب استفاده کرد یکی از این ظرفیت ها مشارکت حداکثری زنان در فعالیت های اقتصادی است که نه تنها باعث شناخت ظرفیت ها و توانایی های آنان می شود، بلکه در توسعه اقتصادی و اجتماعی جامعه هم نقش کلیدی دارد. باید به این نکته توجه کرد که کشوری که به دنبال توسعه است نباید از توانایی های نیمی از نیروی انسانی خود چشم پوشی کند.

اشتغال زنان در جریان توسعه، امری گریزناپذیر و در مواردی با شدت یافتن نیازهای فرد و جامعه ضروری است. در پی ضرورت وجود برخی مشاغل خدماتی ویژه بانوان و همچنین گسترش مشاغل خانگی و مسئله کارآفرینی زنان در سالهای اخیر زمینه ورود جدی آنان در فعالیت های اقتصادی در جامعه فراهم شده است که این امر به نوبه خود باعث اشتغال زایی و افزایش درآمد ملی می شود. جهت برنامه ریزی برای حضور بیشتر بانوان در عرصه های اقتصادی نیاز به داده های آماری جهت تحلیل نقاط و ضعف و قوت برنامه ریزی برای توسعه زنان شاغل برای افزایش شاخص های اقتصادی است.

آمارهای رسمی منتشر شده در سالهای اخیر از حضور چشمگیر زنان و دختران در عرصه های اجتماعی و دانشگاهی خبر می دهند که این امر به نوبه خود باعث افزایش نیروی کار زنان در جامعه شده است. طبق اطلاعات اخذ شده از تحلیل بازار در بهار ۹۶ مرکز آمار ایران، نرخ مشارکت اقتصادی جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر در کشور نشان می دهد، به تفکیک جنسیتی ۴۶٫۴ درصد مردان شاغل و ۱۶٫۱ درصد زنان شاغل با ساعت کار معمول ۴۹ ساعت و بیشتر در هفته مشغول کار هستند و نرخ بیکاری در زنان ۲۰٫۸ درصد می باشد که عمده فعالیت در بخش خدمات با ۵۱٫۳ درصد، صنعت ۲۵٫۴ درصد و کشاورزی ۲۳٫۲ درصد می باشد.

این اطلاعات نشان میدهد هنوز تا رسیدن به نقطه مورد نظر فاصله فراوانی است که می توان با برداشتن موانع قانونی و برنامه ریزی دقیق و ترویج فرهنگ و تغییر نگرش در خصوص حضور زنان در عرصه های اقتصاد امیدوار به افزایش نرخ مشارکت اقتصادی بانوان بود.

اقتصاد تعاون می تواند از طریق تقویت فرهنگ مشارکت مردمی زمینه مناسبی برای اشتغال زنان به وجود آورد به همین منظور ایجاد تعاونی خاص زنان مشارکت پویایی آنها را در رشد اقتصادی تضمین می نماید. طبق اطلاعات اخذ شده از سامانه ثبتی وزارت تعاون تا پایان مرداد ماه سال ۱۳۹۶ حدود ۱۰ هزار و پانصد تعاونی فعال بانوان در بخش های مختلف اقتصادی به ثبت رسیده است که حدود ۱۱ درصد کل تعاونی های فعال کشور را شامل می شود و تعداد ۱۲۲ هزار نفر در تعاونی های بانوان مشغول فعالیت هستند که حدود ۱۴ درصد از کل اشتغال زایی بخش تعاون را در بر می گیرند.

تعداد ۱۷۳ نفر و با عضویت ۲۰۰۰ نفر و ایجاد ۲۲۰۰ فرصت شغلی در پنج ماهه ابتدایی سال ۱۳۹۶ به ثبت رسیده اند. در این مدت نیز هیچ تعاونی در حالت راکد و غیر فعال به ثبت نرسیده اند. در حال حاضر به لحاظ جنسیتی حدود نه هزار نفر از بانوان مدیرعامل تعاونی ها که حدود ۱۳ درصد مدیران عامل تعاونی های کشور را به عهده بانوان است و در حدود ۴۰ هزار نفر عضو هیات رئیسه و ۲۲ هزار نفر نیز بازرس در تعاونی ها فعالیت دارند که این امر نشان دهنده خودباوری و ظرفیت بالای تعاونی های بانوان است.

بر اساس آمار توزیع تعاونی های زنان ثبت شده، در ۱۴ گرایش اصلی بوده است که می توان به مسکن، صنعت، معدن، اعتبار، حمل و نقل، کشاورزی و چند منظوره اشاره کرد، سه گرایشی که بیش از سایر گرایشها تعاونی های زنان را به خود اختصاص داده است شامل تعاونی های خدمات، تعاونی های صنعتی و تعاونی های کشاورزی هستند که جمعاً نزدیک به ۸۵ درصد تعاونی های زنان را شامل می شوند؛ هر سه گرایش اصلی صنعت، خدمات و کشاورزی نقش مهمی در توسعه پایدار و اشتغال کشور ایفا می کنند. تا پایان مرداد ماه ۱۳۹۶ تعاونی بانوان در بخش خدمات با ۳۵۰۰ تعاونی و اشتغال زایی ۳۱۵۰۰ نفر بیشترین ثبت در بین کلیه گرایش ها شامل می شود و بخش صنعت با ۳۲۰۰ تعاونی فعال و ۳۲۰۰۰ نفر و کشاورزی با دو هزار تعاونی با اشتغال زایی ۱۵۵۰۰ نفر بیشترین اشتغال زایی را در بین کلیه گرایش های تعاونی بانوان را شامل می شود.

لازم به ذکر است تعاونی بانوان تاکنون تعداد ۱۲ شرکت دانش بنیان و ۲۲ تعاونی فراگیر و ۴۴ شرکت تعاونی تامین نیاز مشاغل خانگی در سامانه ثبتی به ثبت رسانده اند.

➤ تعاونی ها در گرایش های مختلف رشته کشاورزی:

در بخش کشاورزی همکاری و مشارکت سابقه دیرینه ای دارد، بطوریکه تشکیل اولین اجتماعات تعاونی در بین کشاورزان و ماهیگیران بیشتر رواج داشته است. در حال حاضر بخش کشاورزی بیشترین سهم را در فعالیت شرکت های تعاونی به خود اختصاص داده است متأسفانه آمارهای بانک مرکزی نشان می دهد بخش کشاورزی کشور دچار افت شدید سرمایه گذاری شده است. میزان رشد اقتصادی در این بخش در ۴ ماه ابتدایی سال ۱۳۹۶ از ۱۰٫۷٪ به ۳٫۱٪ کاهش داشته است.

مطابق آمار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی حدود ۲۷ درصد تعاونی ها در رده کشاورزی و شیلات فعال بوده و این بخش بیشترین سهم را نصیب خود کرده است. پایش شرکت های تعاونی کشاورزی می تواند بیش از پیش نسبت شناسایی مزیت های نسبی و منطقه ای که برای شناسایی فرصت ها و سرمایه گذاری در گرایش های مختلف کشاورزی مثمر ثمر باشد.

براساس تقسیم بندی سامانه جامع ثبتی بخش کشاورزی از ۱۷ گرایش مختلف شامل زراعت، دامپروری، دامداری، پرورش کرم ابریشم، پرورش و تکثیر ماهی، صیادی و شیلات، مرغ گوشتی،

مرغ تخم گذار، جنگلداری، مرتعداری، زنبورداری، پرورش طیور، باغداری، جوجه کشی، مرغ مادر و اجداد، پرورش و تکثیر میگو، پرورش گل و گیاه و اتحادیه زراعت و باغداری تشکیل شده است. مطابق آمارها تا پایان سال ۱۳۹۵ در بخش کشاورزی، ۲۲۷۵۷ تعاونی فعال و با اشتغال زایی ۲۳۱۶۷۴ نفر و با تعداد اعضاء ۳۱۱۴۱۶ نفر فعالیت دارند.

در بین گرایش های مختلف کشاورزی، زراعت با ۶۹۸۹ تعاونی و پرورش کرم ابریشم با ۳۶ تعاونی به ترتیب بیشترین و کمترین را در بین کلیه گرایش ها داراست

همچنین تعداد ۵۳ اتحادیه زراعت و باغداری در کل کشور با ۴۲۶ تعاونی عضو این اتحادیه ها مشغول فعالیت هستند.

تعاونی های فرااستانی با گرایش کشاورزی دارای ۸ تعاونی با عضویت ۳۵۷ نفر و ۳۳ نفر اشتغال زایی فعالند. در بین کلیه استانها استان مازندران، کرمان، خراسان رضوی به ترتیب با ۱۹۳۷، ۱۵۹۳، ۱۵۵۴ تعاونی و استانهای قزوین، البرز، قم به ترتیب با ۱۳۳، ۱۳۱، ۲۱۸ بیشترین و کمترین را در بین استانها از لحاظ ثبت تعاونی های فعال در بخش کشاورزی را شامل می شوند.

■ اطلاعات و آمار با توجه به گرایش های مختلف کشاورزی به شرح ذیل می باشد:

- در حوزه زراعت تعداد ۶۹۸۹ تعاونی فعالیت داشته که استان کرمان با ۶۸۰ تعاونی بیشترین تعاونی را در بین استانها شامل می شود.
- در حوزه دامپروری با ۳۴۸۰ تعاونی که استان کرمان با ۳۹۸ تعاونی بیشترین ثبت را در بین استانها داراست.
- در حوزه دامداری با ۲۱۰۵ تعاونی که استان گلستان ۲۱۱ تعاونی بیشترین ثبت تعاونی را در این رشته از کشاورزی را به خود اختصاص داده است.
- در رشته پرورش کرم ابریشم تعداد ۳۶ تعاونی در کل کشور فعالیت داشته، که استان فارس با ۴ تعاونی بیشترین را در بین استان داراست.
- در گرایش پرورش و تکثیر ماهی با ۱۲۰۷ تعاونی که استان خوزستان با ۳۸۳ تعاونی بیشترین ثبت تعاونی در این رشته داراست.
- در گرایش صیادی و شیلات با ۴۵۷ تعاونی که استان مازندران با ۱۰۲ تعاونی بیشترین را شامل شده است.
- در گرایش مرغ گوشتی با ۲۶۶۳ تعاونی که استان لرستان با ۲۶۰ تعاونی بیشترین تعاونی در بین کلیه استانها داراست.
- در رشته مرغ تخم گذار ۲۴۲ تعاونی که استان خراسان رضوی با ۲۴ تعاونی در بین کلیه استانها بیشترین تعاونی را در این خصوص شامل می شود.

- در رشته جنگلداری تعداد ۴۲۲ تعاونی که استان کهگیلویه و بویراحمد با ۱۳۴ تعاونی بیشترین ثبت تعاونی را در بین استانها داراست.
- در رشته مرتع داری ۳۹۷ تعاونی در کل کشور ثبت گردیده است که استان کرمانشاه با ۹۴ تعاونی بیشترین ثبت را در بین استانها شامل می شود.
- در رشته زنبورداری ۱۱۲۹ تعاونی به ثبت رسیده است که استان لرستان با ۱۱۲ تعاونی بیشترین ثبت در بین کلیه استانها داراست.
- در رشته پرورش طیور ۵۴۰ تعاونی به ثبت رسیده است که استان خراسان رضوی با ۵۱ تعاونی بیشترین ثبت را در بین استانها اختصاص داده است.
- در رشته باغداری ۱۳۸۹ تعاونی در کل کشور که استان فارس با ۱۲۴ تعاونی بیشترین ثبت تعاونی در این رشته داراست.
- در رشته جوجه کشی ۴۴ تعاونی در کل کشور به ثبت رسیده است که استان گیلان با ۱۱ تعاونی بیشترین را در بین استانها شامل می باشد.
- در رشته مرغ مادر و اجداد ۷۲ تعاونی به ثبت رسیده است که استان مازندران با ۱۴ تعاونی بیشترین تعاونی را در این رشته داراست.
- در گرایش پرورش و تکثیر میگو ۲۵۳ تعاونی در کل کشور به ثبت رسیده است که استان های بوشهر با ۹۱ و هرمزگان با ۱۱۳ تعاونی به ثبت رسیده که نشان از تمرکز رشته پرورش میگو در این دو استان است.
- در حوزه پرورش گل و گیاه ۱۳۳۱ تعاونی به ثبت رسیده است که استان مازندران با ۲۳۲ تعاونی بیشترین را در بین استانها داراست

➤ **تعاونیها در گرایش های مختلف رشته حمل و نقل**

- تعاونی کامیونداران بین المللی - تریلی داران با ۲۴ تعاونی و اشتغال زایی ۴۲۴ نفر که استان تهران با ۶ تعاونی بیشترین تعداد را در کل استانها شامل می شود
- تعاونی کامیونداران داخلی با ۲۷۶ تعاونی فعال و اشتغالزایی ۱۳۳۰۱ نفر که بیشترین تعداد اشتغال زایی را در بین کلیه گرایش های رشته حمل و نقل داراست و استان اصفهان با ۳۳ تعاونی بیشترین تعداد تعاونی را در بین کلیه استانها می باشد.
- تعاونی وانت بارداران با ۱۲۸ تعاونی و اشتغال زایی ۱۸۷۷ نفر مشغول فعالیت هستند که استان مازندران با ۱۵ بیشترین ثبت را در کل کشور شامل می شود.
- تعاونی حمل و نقل دریایی با ۴۰۳ تعاونی فعال و اشتغال زایی ۷۱۱۰ نفر که استان بوشهر با ۱۶۰ تعاونی در بین استانها بیشترین ثبت را داراست.

- تعاونی اتوبوسداران با ۱۲۰ تعاونی فعال و اشتغال زایی ۲۶۴۸ نفر که استان تهران با ۲۵ تعاونی بیشترین را در بین استانها داراست.
- تعاونی مینی بوس داران با ۱۹۲ تعاونی و ۵۶۲۹ نفر اشتغال زایی که استان یزد با ۲۰ تعاونی بیشترین ثبت را در بین استانها داراست.
- تعاونی سورای کرایه برون شهری با ۲۲۶ تعاونی و ۴۷۷۳ نفر اشتغال زایی که استان گیلان با ۳۲ تعاونی در این رشته بیشترین ثبت را در بین استانها داراست.
- تعاونی تاکسیرانی با ۳۱۳ تعاونی و اشتغال زایی ۱۲۱۵۰ نفر اشتغال زایی که استان گیلان با ۲۵ تعاونی بیشترین ثبت را در بین استانها می باشد.
- تعاونی آژانس های اتومبیل کرایه ۴۸۲ تعاونی فعال و ۵۳۶۴ نفر اشتغال زایی که استان لرستان با ۵۲ تعاونی بیشترین ثبت را در کلیه استانها داراست
- تعاونی کمپرسی داران با ۲۸ تعاونی و اشتغال زایی ۷۸۳ نفر که استان مازندران با ۵ تعاونی بیشترین ثبت را در بین استانها داراست.
- تعاونی تانکر داران با ۴۱ تعاونی و اشتغال زایی ۲۸۴۷ نفر اشتغال زایی که استان آذربایجان غربی با ۳ تعاونی بیشترین ثبت را در استانها شامل می شود .
- تعاونی بوژی داران با ۲ تعاونی و ۸ نفر اشتغال زایی که در استان یزد فعالیت دارند.
- تعاونی خاورداران با ۱۵ تعاونی و اشتغال زایی ۲۸۱ نفر که استان مازندران با ۴ تعاونی بیشترین ثبت را در بین استانها داراست.

➤ **تعاونی فرش دستبافت:**

بررسی آمار و اطلاعات در حوزه فرش دستباف که از دیدگاه مادی و معنوی یک جریان اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را دنبال می کند و عرصه های داخلی و بین المللی جایگاه ویژه ای برخوردار است، برای برنامه ریزان کلان کشور و سرمایه گذاران بسیار با اهمیت است و در صادرات غیر نفتی فرش دستباف ایران در طول سالهای متمادی یکی از مهمترین اقلام صادراتی کشور بوده است که با ابعاد و ارزشهای برجسته اقتصادی، فرهنگی و ملی آن برای صادرات در سطح بین المللی، تولید و عرضه میشود.

■ **زنجیره تولید، تامین و تجارت فرش دستباف شامل:**

- ۱- تامین مواد اولیه در داخل و خارج از کشور (پشم، ابریشم، پنبه) از بخش کشاورزی.
- ۲- تبدیل مواد اولیه فوق به نخ مورد نیاز قالیبافی که در شاخه نساجی و رنگرزی که در بخش صنعت و مراکز تولیدی مربوط آماده می شود.
- ۳- تهیه دار و ابزار قالیبافی که در بخش صنعت انجام می شود.

۴- طراحی نقشه فرش و سپس انجام عملیات بافت در کارگاه‌های خانگی، واحدهای تولیدی متمرکز و غیرمتمرکز فرش دستباف در شهرها و روستا که مربوط به بخش صنعت است.

۵- در نهایت تولید فرش دستباف که ماحصل آن بعد از طی مراحل فوق به انجام می‌رسد. اما بخش اساسی این زنجیره عبارت است از فروش و تجارت و بازاریابی و تبلیغات و حضور محصولات فرش دستباف در نمایشگاه‌های داخلی و خارجی است که اساساً در فرایند بازاریابی و تجارت قرار دارد.

مروری بر حجم و ارزش صادرات فرش کشور طی صد ساله گذشته بیانگر آن است که صادرات فرش نوسانات زیادی داشته است. به خصوص چند سالی است که غبار مشکلات، صنعت را پاییزی و سرد کرده و باعث نگرانی تولید کنندگان و دست اندرکاران بازار فرش شده است. فرش با ویژگی‌های شاخص اقتصادی خود و به ویژه با دارا بودن ارزش افزوده فراوان، نقش و سهمی شایان توجه در اقتصاد مقاومتی دارد. فرش دستباف یکی از اقلام مهم صادرات غیر نفتی است که در اثر برخی سیاست‌های یکی دو سال اخیر، بیش از سایر کالاها دچار لطمه شده است. با این حال در سال ۱۳۹۵ حدود ۳۵۰ میلیون دلار فرش دستباف ایرانی به کشورهای مختلف صادر شد که از نظر ارزشی ۲۷ درصد و از نظر وزنی ۱۶٫۵ درصد رشد به ثبت رساند که عمدتاً به پنج کشور آمریکا، امارات متحده عربی، آلمان، پاکستان و لبنان را داشته است.

از کل تولید فرش در هر سال قریب به ۶۰ درصد آن صادر می‌شود و در مقایسه با صادرات سایر کالاها در جایگاه بسیار مناسبی قرار دارد. بررسیها نشان می‌دهد با اینکه اتحادیه‌ها، تعاونی‌ها و تشکلهای نقش مهمی در سفارش‌پذیری و انسجام هرچه بیشتر قالیبافان دارند، اما سهم عمده درآمد عاید تاجر می‌گردد. چرا که سهم دستمزد در دو سناریو ارزش تولید به قیمت عوامل و به قیمت بازار به ترتیب ۲۵٫۹ و ۱۸٫۵۵ درصد می‌باشد.

با استناد به نتایج محاسبات ضریب فنی و رویکرد نوین نشان داده می‌شود که فرش دستباف تنها با بخش محدودی بیشترین ارتباط را دارد. بخشهای مورد نظر عبارتند از: سایر نباتات صنعتی، برق و خدمات مربوطه، انواع نخ و پارچه، مواد شیمیایی اساسی، مواد پلاستیکی و کائوچو چوبی، انواع رنگ و جلا دهنده، الیاف مصنوعی و

برای تحریک بخشی فرش دستباف جهت افزایش تولید و ایفای نقش فعالتر در اقتصاد ایران می‌بایست: نخست با تحریک عنصر تقاضای نهایی به ویژه صادرات و سیاستهای طرف بازار می‌توان به افزایش تولید فرش دستباف کمک نمود. سپس پیوندهای بین بخشی فرش دستباف با سایر بخشها را تقویت نمود.

■ خلاصه آمارهای ثبتی تعاونی های فرش دستباف

طبق آمارهای اخذ شده از سامانه آمار ثبتی وزارت تعاون اطلاعاتی را در خصوص تعاونی های فرش دستباف استخراج شده است و بر پایه همین گزارش تا شش ماهه سال ۱۳۹۶، تعداد ۱۷۴۰ تعاونی و اتحادیه با تعداد اعضاء ۶۴ هزار نفر عضو و اشتغال زایی ۴۷ هزار نفر در حوزه های تامین نیاز تولیدکنندگان و تولیدی فرش دستباف، و اتحادیه تعاونی های فرش دستباف مشغول فعالیت هستند. تعداد ۲۰ اتحادیه تعاونیهای فرش دستباف در کل کشور فعالند. استانهای لرستان و ایلام و خراسان رضوی بیشترین شرکت تعاونی تولیدی در حوزه فرش دستباف را در بین استانها دارا می باشند.

➤ نتایج حاصل از طرح آمارگیری کارگاه های تعاونی صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر کشور

تا سال ۱۳۹۳ تعداد ۱۴۴۵۲ کارگاه صنعتی مشغول به فعالیت و تولید میباشند که از این تعداد ۲,۵ درصد (۳۶۰ کارگاه) مربوط به بخش عمومی، نزدیک به ۳,۹ درصد (۵۶۶ کارگاه) مربوط به بخش تعاون و ۹۳,۶ درصد (۱۳۵۲۶ کارگاه) مربوط به بخش خصوصی هستند. از بین کارگاههای صنعتی بخش تعاون ۸۰,۹ درصد دارای شاغلان ۱۰ تا ۴۹ نفر و ۱۹,۱ درصد دارای شاغلان بیش از ۵۰ نفر می باشند. بیشترین تعداد کارگاههای صنعتی بخش تعاون مربوط به صنایع مواد غذایی و آشامیدنی است که ۳۸,۹ درصد تعاونیهای صنعتی را شامل می شوند. از طرفی تعاونیهای صنعتی تولید پوشاک و صنایع مواد غذایی از سایر رشته ها مشارکت بیشتری دارند ۱۰,۱ درصد کارگاههای تولید پوشاک، ۷,۹ درصد کارگاههای صنایع مواد غذایی و آشامیدنی و ۶,۳ درصد کارگاههای تولید چوب و محصولات چوبی کل کشور، مربوط به تعاون هستند. از منظر استانی استانهای گیلان، خراسان رضوی و کرمان بیشترین و استان های سیستان و بلوچستان، ایلام و بوشهر کمترین تعداد کارگاههای صنعتی در بخش تعاون را به خود اختصاص داده اند. از طرفی استانهای اردبیل با ۱۳ درصد، خراسان شمالی با ۱۲,۲ درصد و خراسان جنوبی با ۱۱,۶ درصد بیشترین کارگاههای صنعتی تعاونی را نسبت به کل کارگاههای کشور در بین سایر استانها داشته اند. در سال ۱۳۹۲ تعداد کارگاههای صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر بخش تعاون ۵۲۱ تعاونی بوده است که نشان می دهد تعداد این تعاونیها در سال ۱۳۹۳ نسبت به سال گذشته ۸,۶ درصد افزایش داشته است

■ تعداد شاغلان

نتایج به دست آمده از آمارگیری نشان می دهد مجموعاً ۱۳۰۹۰۵۸ نفر در کارگاههای صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر به کار اشتغال داشته اند ۵,۲ درصد شاغلان کارگاههای صنعتی در بخش عمومی، حدود ۱,۷ درصد در بخش تعاون و ۹۳,۱ درصد در بخش خصوصی مشغول بکار میباشند. از کل تعداد شاغلان

کارگاههای صنعتی بخش تعاون ۸۳,۶ درصد مرد و ۱۶,۴ درصد زن بوده اند. همچنین ۴۵,۲ درصد کارگران ساده، ۲۵,۸ درصد کارگران ماهر، ۴,۷ درصد تکنیسین ها، ۵,۳ درصد مهندسین و ۱۸,۹ درصد شاغلان امور اداری (غیرتولیدی) هستند. لازم بذکر است در بخش تعاون ۳۱۷ نفر (۱,۴ درصد شاغلان) بدون مزد و حقوق کار کرده اند. بررسی تعداد شاغلان بخش تعاونی در مقایسه با بخشهای عمومی و خصوصی نشان می دهد شاغلان بدون مزد و حقوق در بخش تعاون ۰,۰۲ درصد کل شاغلان میباشد. همچنین سرانه تعداد شاغلان برای هر شرکت تعاونی صنعتی ۳۹ نفر و برای شرکتهای عمومی ۱۹۰ نفر و شرکتهای خصوصی ۹۰ نفر میباشد.

در بخش تعاون سرانه اشتغال در صنایع تولید ابزار پزشکی و ابزار اپتیکی و تولید رادیو و تلویزیون و دستگاهها و وسایل ارتباطی و از منظر استانی در استان تهران بیشتر بوده است. در صنایع تولید ابزار پزشکی و ابزار اپتیکی و تولید رادیو و تلویزیون و دستگاهها و وسایل ارتباطی، سرانه اشتغال ۲۴۲ نفر و در استان تهران سرانه اشتغال ۹۹ نفر بوده است. حال آنکه سرانه اشتغال برای کل تعاونیها ۳۹ نفر میباشد. ۴,۵ درصد کارکنان کارگاههای صنعتی بخش تعاون بیسواد هستند. این رقم برای کشور ۱,۸ درصد است. مجموعاً در تعاونیهای صنعتی درصد شاغلان دارای تحصیلات دیپلم و کمتر و ۲۳,۱ درصد دارای تحصیلات دانشگاهی میباشد. نسبت تعداد شاغلان با تحصیلات دانشگاهی برای تولید ابزار پزشکی و ابزار اپتیکی و تولید رادیو و تلویزیون و دستگاهها و وسایل ارتباطی ۶۱,۱ درصد و برای تولید دباغی و عمل آوردن چرم و ساخت کیف و چمدان ۷,۴ درصد است. از سوی دیگر در سال ۱۳۹۲ تعداد شاغلان کارگاههای صنعتی بخش تعاون ۱۹۲۹۷ نفر بوده است. این رقم نشان می دهد که تعداد شاغلان تعاونیهای صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر در سال ۱۳۹۳ نسبت به سال گذشته، ۱۳,۶ درصد افزایش داشته است.

■ تشکیل سرمایه ثابت

در سال ۱۳۹۳ از کل مبلغ ۱۴۱۱۴۶۷۸۹ میلیون ریال سرمایه ثابت کل در بخش صنعت، حدود ۱,۳ درصد آن یعنی مبلغی حدود ۱۷۸۴۶۱۸ میلیون ریال توسط بخش تعاون هزینه شده است که از این مقدار ۷۱,۳ درصد مربوط به ماشین آلات، ۱۹,۲ درصد مربوط به ساختمان و تاسیسات، ۴,۱ درصد مربوط به وسایل نقلیه، ۲,۱ درصد ابزار و وسایل کار بادوام، ۱,۸ درصد مربوط به لوازم و تجهیزات اداری، ۱,۱ درصد مربوط به زمین، ۰,۳ درصد مربوط به سخت افزارهای کامپیوتری و ۰,۱ درصد مربوط به نرم افزارهای کامپیوتری بوده است. بیشترین تشکیل سرمایه ثابت در "تولید محصولات لاستیکی و پلاستیکی" و کمترین تشکیل سرمایه ثابت در دباغی و عمل آوردن چرم و ساخت کیف و چمدان و زین و پیراق و تولید کفش بوده است. از منظر استانی بیشترین تشکیل سرمایه ثابت

دراستانهای کهگیلویه و بویراحمد و خوزستان و کمترین آن در استانهای سیستان و بلوچستان، آذربایجان شرقی و لرستان بوده است.

■ جبران خدمات

براساس آمارهای مربوط به کارگاه های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر بخش تعاون، سرانه جبران خدمات برای هر فرد شاغل ۱۲۲ میلیون ریال بوده است درحالی که این شاخص برای کارگاه های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر کل کشور، ۲۲۰ میلیون ریال گزارش شده است.

بیشترین جبران خدمات پرداختی به ترتیب مربوط به تعاونی های صنایع مواد غذایی و آشامیدنی با ۱۰۶۵۲۶ میلیون ریال و صنایع تولید سایر محصولات کانی غیر فلزی با ۴۰۹۰۱۵ میلیون ریال میباشد. همچنین آمار مربوط به استان ها حاکی از این است که بیشترین جبران خدمات پرداختی مربوط به استان های فارس با رقم ۲۲۷۸۲۷ میلیون ریال و استان مرکزی با رقم ۲۲۲۷۷۰ میلیون ریال است.

جبران خدمات تعاونی های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر در سال ۱۳۹۳، ۲۶۳۷۳۷۸ میلیون ریال بوده است که نسبت به سال گذشته ۳۵٫۹ درصد افزایش داشته است.

سرانه جبران خدمات تعاونی های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر در سال ۱۳۹۳، ۱۲۲ میلیون ریال و در سال ۱۳۹۲، ۱۰۲ میلیون ریال بوده است.

■ ارزش افزوده

در سال ۱۳۹۳ ارزش افزوده کارگاههای صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر بخش تعاون ۹۰۵۵۱۶۱ میلیون ریال محاسبه شده است. که کمتر از ۰٫۷ درصد کل ارزش افزوده کارگاههای صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر کل کشور است. متوسط ارزش افزوده تعاونی های صنعتی معادل ۱۵۹۹۹ میلیون ریال بوده است. تعاونی های تولید صنایع غذایی و آشامیدنی با ۴۴٫۹ درصد کل مبلغ ارزش افزوده، بیشترین ارزش افزوده را در بخش تعاون ایجاد نموده اند. اما متوسط ارزش افزوده هر کارگاه صنعتی تعاونی در صنایع تولید ابزار پزشکی و ابزار اپتیکی و ابزار دقیق و تولید رادیو و تلویزیون و دستگاهها و وسایل ارتباطی و صنعت تولید مواد و محصولات شیمیایی بیشتر از سایر فعالیتها بوده است. متوسط ارزش افزوده در دو صنعت اول ۸۰۷۳۵ میلیون ریال و صنعت تولید مواد و محصولات شیمیایی ۴۳۲۵۴ میلیون ریال می باشد.

از منظر استانی بیشترین مقدار ارزش افزوده کارگاههای صنعتی تعاون در استان های مرکزی، کرمانشاه و خراسان رضوی ایجاد شده است. بیش از ۲۶ درصد کل ارزش افزوده تعاونی های صنعتی به این سه استان اختصاص دارد. اما متوسط ارزش افزوده هر کارگاه در استانهای البرز، بوشهر و کرمانشاه بیش از سایر استانها است. متوسط ارزش افزوده در استانهای بالا به ترتیب برابر ۵۳۹۳۱،

۴۳۲۸۶ و ۳۹۴۵۶ میلیون ریال می باشند در سال ۱۳۹۲ ارزش افزوده کل کارگاههای صنعتی بخش تعاون ۷۰۵۲۶۶۹ میلیون ریال بوده است. این نشان می دهد که ارزش افزوده تعاونی های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر در سال ۱۳۹۳ نسبت به سال گذشته ۲۸,۴ درصد افزایش داشته است

■ بهره وری

شاخصهای بهره وری با مفهوم نسبت خروجی ها به ورودی ها، عصاره عملکرد اقتصادی واحدهای اقتصادی است. شاخص های بهره وری نشان می دهد که در قبال یک واحد هزینه چند واحد ارزش افزوده ایجاد شده است. هرچه رقم شاخص بهره وری بیشتر باشد عملکرد واحد مورد بررسی بهتر خواهد بود.

در سال ۱۳۹۳ در بخش شرکت های تعاونی صنعتی، بهره وری نیروی کار معادل ۴۱۳ میلیون ریال توسط هر فرد شاغل بوده که نسبت به سال قبل، ۱۳,۲ درصد رشد داشته است. این شاخص برای کل کشور ۱۰۱۸ میلیون ریال است. بهره وری تولید نیز برای تعاونی های صنعتی ۰,۲۹ درصد و برای کل کشور ۰,۲۶ درصد بوده است. این شاخص نسبت به سال گذشته در بخش تعاون ۷,۴ درصد افزایش داشته است. بهره وری تولید همیشه رقمی بین صفر و یک است و هرچه بزرگتر باشد، نشان دهنده بهره وری بالاتر کارگاه تولیدی است.

همچنین بازدهی دستمزد یا همان بهره وری رقابت پذیری برای کارگاههای صنعتی تعاونی ها برابر ۳,۴ میلیون ریال و برای کل کارگاههای صنعتی کشور ۴,۶ میلیون ریال می باشد.

از سوی دیگر بهره وری انرژی در سال ۱۳۹۳ برای کارگاههای صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر بخش تعاون و همچنین کل کشور ۱۹,۸ و ۱۲,۳ میلیون ریال بوده است. بهره وری انرژی در بخش تعاون نسبت به سال ۱۳۹۲، ۱۰ درصد کاهش یافته است. در سال ۱۳۹۳ بازده سرانه اشتغال در بخش تعاونی های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر ۱۳۹۹ میلیون ریال بوده است. این بدان معنی است که سهم هر فرد شاغل از کل تولیدات در بخش تعاون ۱۳۹۹ میلیون ریال بوده است. سال ۱۳۹۲ بازده سرانه اشتغال ۱۲۹۵ میلیون ریال بوده که در سال ۱۳۹۳ حدود ۸ درصد رشد داشته است. از سوی دیگر در سال ۱۳۹۳ بازده سرانه اشتغال در کل کشور ۳۸۹۳ میلیون ریال بوده است.

نسبت سرمایه گذاری کل به ارزش افزوده شاخصی است که هر چه کمتر باشد بهره وری بالاتر کارگاه تولیدی را نشان می دهد. این نسبت برای بخش تعاون ۰,۲ درصد و برای کل کشور ۰,۱۱ درصد میباشد.

جدول ۱- تعداد کارگاه های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر: ۱۳۹۳

وضع مالکیت	کل	۱۰ تا ۴۹ نفر	۵۰ تا ۴۹۹ نفر	۵۰۰ نفر و بیشتر
کل کشور	۱۴۴۵۲	۹۷۷۲	۴۲۹۴	۳۸۶
غیر تعاونی	۱۳۸۸۶	۹۳۱۴	۴۱۸۸	۳۸۴
تعاونی	۵۶۶	۴۵۸	۱۰۶	۲
درصد تعاون به کل	۳.۹	۴.۷	۲.۵	۰.۵

جدول ۲- تعداد شاغلان کارگاه های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر برحسب مزد و حقوق، جنس، سطح مهارت و وضع مالکیت سال ۱۳۹۳:

وضع مالکیت	شاغلان	مزد و حقوق		جنس		مهارت			
		شاغلان بامزد	شاغلان بدون مزد	مرد	زن	کارگران ساده	کارگران ماهر	تکنسین ها	مهندسين
کل کشور	۱۳۰۹۰۵۸	۱۲۰۳۲۰۶	۵۸۵۲	۱۱۷۳۷۰۱	۱۳۵۳۵۷	۴۱۲۵۵۹	۳۹۲۵۹۶	۹۵۹۸۳	۹۴۱۰۳
غیر تعاونی	۱۲۸۷۱۴۲	۱۲۸۱۶۰۷	۵۵۳۵	۱۱۵۵۳۸۹	۱۳۱۷۵۳	۴۰۲۶۵۲	۳۸۶۹۳۴	۹۴۹۵۰	۹۲۹۳۸
تعاونی	۲۱۹۱۶	۲۱۵۹۹	۳۱۷	۱۸۳۱۲	۳۶۰۴	۹۹۰۷	۵۶۶۲	۱۰۳۳	۱۱۶۵
درصد تعاون به کل	۱.۷	۱.۷	۵.۴	۱.۶	۲.۷	۲.۴	۱.۴	۱.۱	۱.۲

➤ آمار صادرات بخش تعاون

بر اساس آمار اعلام شده از سوی گمرک جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۵، اتحادیه ها و شرکت های تعاونی در مجموع حجمی معادل ۵۹۴ هزار و ۲۰۲ تن (۵۹۴۲۰۲) تن کالا به ارزش ۱۰/۳۷۶/۷۸۱/۵۲۵/۶۴۳ ریال معادل ۳۳۱/۶۹۸/۰۹۵ دلار به کشورهای مختلف صادرات داشته اند که بخش قابل توجهی از آن به تعاونی های مرزنشینان اختصاص دارد.

بر اساس آمار اعلام شده از سوی گمرک جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۵، اتحادیه ها و شرکت های تعاونی در مجموع حجمی معادل ۵۹۴ هزار و ۲۰۲ تن (۵۹۴۲۰۲) تن کالا به ارزش ۱۰/۳۷۶/۷۸۱/۵۲۵/۶۴۳ ریال معادل ۳۳۱/۶۹۸/۰۹۵ دلار به کشورهای مختلف صادرات داشته اند که بخش قابل توجهی از آن به تعاونی های مرزنشینان اختصاص دارد.

بخش دوم : آمار های کلان اقتصادی

➤ صادرات و واردات

■ تجارت ۴۴ میلیارد دلاری ایران با جهان در نیمسال اول ۱۳۹۶

مجموع ارزش صادرات و واردات ایران در نیمه اول سال جاری به ۴۴ میلیارد و ۱۳۹ میلیون دلار رسید که این رقم ۶ درصد بیشتر از مدت مشابه سال ۱۳۹۵ است.

مجموع صادرات غیرنفتی ایران در شش ماهه اول سال جاری به ۲۰ میلیارد و ۵۴۴ میلیون دلار رسید که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل به میزان ۳ و ۲۰ صدم درصد کاهش داشته است.

در شش ماهه اول سال جاری به میزان ۲۳ میلیارد و ۵۹۵ میلیون دلار انواع کالا وارد کشور شد که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل ۱۵ و ۳۷ صدم درصد افزایش نشان می‌دهد.

اقلام عمده صادراتی کشورمان در مدت یادشده به ترتیب شامل میعانات گازی به ارزش ۳ میلیارد و ۵۲۱ میلیون دلار، پلی اتیلن گرید فیلم با ۷۵۰ میلیون دلار، پروپان مایع شده به ارزش ۶۸۶ میلیون دلار، سایر روغن‌های سبک و فرآورده‌ها به جز بنزین با ۶۳۸ میلیون دلار و متانول با ۵۹۳ میلیون دلار بوده است.

اقلام عمده وارداتی در شش ماهه سال جاری نیز به ترتیب شامل برنج با ۹۹۶ میلیون دلار، ذرت دامی به ارزش ۷۹۹ میلیون دلار، وسایل نقلیه موتوری با حجم سیلندر ۱۵۰۰ تا ۲۰۰۰ سی سی به ارزش ۵۸۲ میلیون دلار، قطعات منفصله جهت تولید خودروی سواری با ۵۵۱ میلیون دلار و لوبیای سویا با ۴۵۶ میلیون دلار بوده است.

عمده‌ترین خریداران کالاهای ایرانی در شش ماهه سال جاری به ترتیب شامل چین به ارزش ۴ میلیارد و ۳۱۳ میلیون دلار، عراق با ۳ میلیارد و ۱۸۰ میلیون دلار، امارات متحده عربی با ۲ میلیارد و ۹۵۳ میلیون دلار، جمهوری کره با ۲ میلیارد و ۶۴ میلیون دلار و هند با یک میلیارد و ۳۳۷ میلیون دلار بوده است.

کشورهای عمده صادرکننده کالا به ایران در مدت یادشده به ترتیب شامل کشورهای چین با ۵ میلیارد و ۶۹۶ میلیون دلار، امارات متحده عربی با ۴ میلیارد و ۸ میلیون دلار، ترکیه با یک میلیارد و ۶۷۸ میلیون دلار، جمهوری کره با یک میلیارد و ۵۱۷ میلیون دلار، هند با یک میلیارد و ۳۵۵ میلیون دلار بوده است.

آمار سازمان بنادر و دریانوردی نشان می‌دهد عملکرد بنادر کشور طی شهریور ماه امسال در مقایسه با ماه پیش از آن در تخلیه و بارگیری کالا ۵ درصد کاهش یافته است.

■ آمار تخلیه و بارگیری سازمان بنادر و دریانوردی

مطابق آمارهای منتشر شده از سوی سازمان بنادر و دریانوردی در شهریور ماه امسال مجموع عملکرد تخلیه و بارگیری بیست بندر (با احتساب تیاب به عنوان بندر تازه وارد به آمار سازمان بنادر) ۱۲ میلیون و ۳۹۰ هزار و ۷۲ تن بوده که در مقایسه با ماه پیش از آن ۵,۱ درصد کاهش یافته است. در مردادماه امسال ۱۳ میلیون و ۲۲ هزار و ۶۶۱ تن بود. بر این اساس در سومین ماه تابستان یک میلیون و ۴۲۶ هزار و ۸۷۰ تن کالای اساسی، ۷۴۳ هزار و ۱۴۲ تن کالای فلزی، ۲ میلیون و ۹۳۰ هزار و ۳۹۲ تن کالای ساختمانی و معدنی، ۵۰ هزار و ۷۵ تن ماشین آلات، ۴۲۸ هزار و ۴۴۴ تن کود شیمیایی و ۸۵ هزار و ۷۵۴ تن منسوجات تخلیه و بارگیری شده است. همچنین ۱۸۸ هزار و ۲۵۹ تن خرده بار و متفرقه، ۲ میلیون و ۷۳۵ هزار و ۸۷۱ تن کالای کانتینری و ۳ میلیون و ۸۰۱ هزار و ۲۶۶ تن فرآورده‌های نفتی در بنادر کشور تخلیه و بارگیری شده است. در مجموع ۱۲ میلیون و ۳۹۰ هزار و ۷۲ تن انواع کالای طی شهریور ماه امسال در ۲۰ بندر کشور تخلیه و بارگیری شده است. در این بین عملکرد اکثر بنادر کشور در شهریور ۹۶ نسبت به ماه پیش از آن (مرداد) منفی شده است.

جدول ۶. میزان واردات به تفکیک پنج کشور عمده طرف معامله

طی پنج ماهه نخست سال‌های ۱۳۹۵-۹۶

کشور	پنج ماهه نخست سال ۱۳۹۶		پنج ماهه نخست سال ۱۳۹۵		درصد تغییرات نسبت به مدت مشابه سال گذشته	
	وزن (هزارتن)	ارزش (میلیون دلار)	سهم وزنی	سهم ارزش (میلیون دلار)	وزن	ارزش دلاری
چین	۱,۵۵۴	۴,۲۵۶	۱۰.۹۳	۲۱.۸۹	۱,۷۶۲	۳,۸۹۴
امارات متحده عربی	۱,۷۱۵	۳,۳۴۱	۱۲.۰۶	۱۷.۱۹	۲,۱۶۲	۲,۸۷۶
جمهوری کره	۵۴۰	۱,۲۴۶	۳.۷۹	۶.۹۲	۵۷۲	۱,۲۷۲
هند	۱,۱۱۶	۱,۲۶۶	۷.۸۴	۶.۵۱	۸۴۳	۹۲۹
ترکیه	۶۸۷	۱,۱۳۸	۴.۸۳	۵.۸۵	۶۹۲	۱,۰۸۵
سایر کشورها	۸,۶۱۳	۸,۰۹۵	۶۰.۵۵	۴۱.۶۴	۷,۲۵۴	۶,۶۳۳
جمع کل	۱۴,۳۲۵	۱۹,۴۴۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۳,۲۸۵	۱۶,۶۹۰

آمار مقدماتی مقایسه ای صادرات قطعی کالاهای غیر نفتی (بدون احتساب نفت و تجارت چمدانی) و واردات در نیمه نخست سال های ۹۶ - ۱۳۹۵						
درصد تغییرات نسبت به مدت مشابه سال گذشته		شش ماه نخست سال ۱۳۹۵		شش ماه نخست سال ۱۳۹۶		فعالیت
دلار	وزن	ارزش (میلیون دلار)	وزن (هزار تن)	ارزش (میلیون دلار)	وزن (هزار تن)	
۱۵/۳۷	۷/۹۴	۲۰۴۵۱	۱۵۹۳۰	۲۳۵۹۵	۱۷۱۹۵	واردات
-۳/۲۰	-۴/۴۲	۲۱۲۲۳	۶۱۳۴۷	۲۰۵۴۴	۵۸۶۳۵	صادرات

واردات به تفکیک نوع مصرف - ۵ ماهه ۱۳۹۶			
گروه کالا	وزن (هزار تن)	ارزش (میلیون دلار)	سهم از واردات (درصد)
واسطه‌ای	11,484	11,682	60.1
سرمایه‌ای	298	2,905	14.9
مصرفی	1,872	4,449	22.9
سایر	571	406	2.1
واردات	14,225	19,442	100

ماخذ: سازمان توسعه تجارت

واردات به تفکیک مصرف در پنج ماهه ۱۳۹۶			
سهم از واردات (درصد)	ارزش	وزن	گروه کالا
	(میلیون دلار)	(هزارتن)	
60.1	11,682	11,484	واسطه‌ای
14.9	2,905	298	سرمایه‌ای
22.9	4,449	1,872	مصرفی
2.1	406	571	سایر
100	19,442	14,225	واردات

■ گزارش تجارت خارجی کشور در فصل تابستان ۹۶

بر اساس آمار تجارت کالایی منتشر شده توسط گمرک ایران (به جزء میعانات گازی کد ۲۷۰۹) و در قالب طبقه بندی استاندارد بین المللی رشته فعالیت های اقتصادی ISIC.Rev3 و طبقه بندی محوری محصولات CPC1.1 تهیه شده است. طبقه بندی انجام شده درباره رشته فعالیت های اقتصادی در این گزارش، منعکس کننده رشته فعالیت صادرکننده یا وارد کننده نیست، بلکه درباره واردات بیانگر رشته فعالیت تولیدکننده خارجی و در خصوص صادرات بیانگر رشته فعالیت تولیدکننده داخلی است.

■ بخش کشاورزی، شکار و جنگلداری

ارزش دلاری صادرات محصولات این بخش در فصل تابستان ۱۳۹۶ نسبت به فصل مشابه سال قبل از رشد منفی ۲۰,۲۶ درصدی برخوردار است. همچنین درصد تغییرات آن نسبت به فصل گذشته (فصل بهار ۱۳۹۶)، منفی ۱۰,۱۷ است.

ارزش دلاری واردات محصولات از این بخش در فصل تابستان ۱۳۹۶ نسبت به فصل مشابه سال قبل با رشد مثبت ۸۲,۱۳ درصدی برخوردار است. همچنین درصد تغییرات آن نسبت به فصل گذشته (فصل بهار ۱۳۹۶) مثبت ۱۶,۱۸ است.

■ بخش شیلات

ارزش دلاری صادرات محصولات این بخش در فصل تابستان ۱۳۹۶ نسبت به فصل مشابه سال قبل با رشد مثبت ۱۰,۸۹ درصدی برخوردار است. همچنین درصد تغییرات آن نسبت به فصل گذشته (فصل بهار ۱۳۹۶)، منفی ۱۵,۳۸ است.

ارزش دلاری واردات محصولات از این بخش در فصل تابستان ۱۳۹۶ نسبت به فصل مشابه سال قبل از رشد منفی ۹,۹۳ درصدی برخوردار است. همچنین درصد تغییرات آن نسبت به فصل گذشته (بهار ۱۳۹۶) مثبت ۱۰,۷۶ است.

■ بخش استخراج معدن

ارزش دلاری صادرات محصولات این بخش در فصل تابستان ۱۳۹۶ نسبت به فصل مشابه سال قبل با رشد مثبت ۷۰,۳ درصدی برخوردار است. همچنین درصد تغییرات آن نسبت به فصل گذشته (فصل بهار ۱۳۹۶) مثبت ۱۴,۵۷ است.

ارزش دلاری واردات محصولات از این بخش در فصل تابستان ۱۳۹۶ نسبت به فصل مشابه سال قبل با رشد مثبت ۱۲۳,۷۱ درصدی برخوردار است. همچنین درصد تغییرات آن نسبت به فصل گذشته (فصل بهار ۱۳۹۶)، منفی ۰,۲۶ است.

■ بخش صنعت

به گزارش مرکز آمار ایران، ارزش دلاری صادرات محصولات این بخش در فصل تابستان ۱۳۹۶ نسبت به فصل مشابه سال قبل از رشد منفی ۱۰,۶۶ درصدی برخوردار است. همچنین درصد تغییرات آن نسبت به فصل گذشته (فصل بهار ۱۳۹۶)، مثبت ۱,۲۹ است. ارزش دلاری واردات محصولات از این بخش در فصل تابستان سال جاری نسبت به فصل مشابه سال قبل با رشد مثبت ۴۹,۵۳ درصدی برخوردار است. همچنین درصد تغییرات آن نسبت به فصل گذشته (فصل بهار ۱۳۹۶) مثبت ۰,۵۸ است.

➤ ضریب جینی و سهم ناخالص سرانه هر دهک

وجود نابرابری گسترده در توزیع درآمد به بروز فقر و افزایش دامنه آن و نیز به افزایش ضریب جینی منجر می شود. بنابراین نقش برجسته تعاون در توزیع عادلانه درآمد امروزه مورد توجه همه اقتصاددانان قرار گرفته است که می تواند در کاهش ضریب جینی موثر باشد، در صورتی رویکرد دولت در تحقق عدالت اجتماعی باشد اقتصاد تعاونی می تواند در توزیع درآمد توالی رشد اقتصادی و به تبع آن فرایند کاهش نابرابری توزیع درآمد را کند می کند.

بر اساس داده های مرکز آمار ایران، میانگین ضریب جینی کل کشور از سال ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۵ از ۰,۴۱ به ۰,۳۹ کاهش یافت؛ این کاهش به معنی حرکت کشور در جهت توزیع عادلانه تر درآمد و ثروت است. بر اساس اعلام این مرکز، ضریب جینی در مناطق شهری در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۹۴ بدون افزایش را تجربه کرد و در عدد ۰,۳۷ ثابت ماند و در مناطق روستایی نیز بدون تغییر در عدد ۰,۳۴ باقی ماند.

شاخص جینی یا ضریب جینی شاخصی اقتصادی برای محاسبه توزیع ثروت در میان مردم است؛ بالا بودن این ضریب ددیک کشور به عنوان شاخصی از بالا بودن اختلاف طبقاتی و نابرابری درآمدی در این کشور در نظر گرفته می‌شود.

اندازه ضریب جینی بین صفر (معرف جامعه‌ای با برابری کامل توزیع درآمد) و یک نمایانگر نبود برابری توزیع درآمد در جامعه تغییر می‌کند؛ بالا بودن این ضریب در یک کشور به عنوان شاخصی از بالا بودن اختلاف طبقاتی و نابرابری درآمدی در این کشور در نظر گرفته می‌شود.

➤ نرخ بیکاری

اطلاعات گردآوری شده درباره افراد ۱۰ ساله و بیشتر نشان می‌دهد نرخ بیکاری تابستان امسال به ۱۱,۷ درصد رسید.

نتایج طرح آمارگیری نیروی کار تابستان ۱۳۹۶ که از سوی مرکز آمای ایران انتشار یافته است، بررسی روند تغییرات نرخ بیکاری کل کشور نشان می‌دهد این شاخص، نسبت به فصل مشابه در سال پیش (تابستان ۱۳۹۵)، ۱ درصد نسبت به فصل گذشته (بهار ۹۶) ۰,۹ درصد کاهش داشته است.

در تابستان ۱۳۹۶، ۴۱,۰ درصد جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر از نظر اقتصادی فعال بوده‌اند، یعنی در گروه شاغلان یا بیکاران قرار گرفته‌اند. بررسی روند تغییرات نرخ مشارکت اقتصادی کل کشور نشان می‌دهد که این شاخص، نسبت به فصل مشابه در سال قبل (تابستان ۱۳۹۵)، ۰,۶ درصد و نسبت به فصل گذشته (بهار ۱۳۹۶)، ۰,۴ درصد افزایش داشته است.

نرخ بیکاری جوانان ۲۹ - ۱۵ ساله نیز حاکی از آن است که ۲۴,۴ درصد از جمعیت فعال ۲۹ - ۱۵ ساله بیکار بوده‌اند. این شاخص در بین زنان نسبت به مردان و در نقاط شهری نسبت به نقاط روستایی بیش‌تر بوده است. بررسی روند تغییرات نرخ بیکاری جوانان ۲۹ - ۱۵ ساله نشان می‌دهد که این شاخص نیز نسبت به فصل مشابه در سال گذشته ۲,۳ درصد و نسبت به فصل قبل ۲,۰ درصد کاهش پیدا کرده است.

بررسی سهم اشتغال ناقص نشان می‌دهد که در تابستان ۱۳۹۶، ۹,۲ درصد جمعیت شاغل، به دلایل اقتصادی (فصل غیرکاری، رکود کاری، پیدا نکردن کار با ساعت بیش‌تر و...) کم‌تر از ۴۴ ساعت در هفته کار کرده و آماده برای انجام کار اضافی بوده‌اند. این در حالی است که ۴۰,۵ درصد از شاغلین ۱۵ ساله و بیش‌تر، ۴۹ ساعت و بیش‌تر در هفته کار کرده‌اند.

بررسی اشتغال در بخش‌های عمده فعالیت اقتصادی نشان می‌دهد که بخش خدمات با ۴۹,۵ درصد بیش‌ترین سهم اشتغال را به خود اختصاص داده است. در مراتب بعدی بخش‌های صنعت با ۳۱,۴ و کشاورزی با ۱۹,۱ درصد قرار دارند.

۲۶,۶ درصد از خانواده‌ها که حدود ۶ میلیون و ۴۳۷ هزار نفر از خانواده‌های کشور را تشکیل می‌دهند، هیچ فرد شاغلی ندارند، با در نظر گرفتن متوسط ۳ نفر برای هر خانواده، می‌توان گفت در خانواده حدود ۱۹ میلیون و ۳۱۱ هزار نفر ایرانی، هیچ کسی سر کار نمی‌رود. در بخش مشاغل مربوط به برق، گاز و آب کمترین میزان اشتغال خانوارهای ایرانی و بخش عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، هتل و رستوران بخش عمده‌ای از تامین درآمد خانوارهای ایرانی را به خود اختصاص داده است. سهم بخش مشاغل مربوط به برق، گاز و آب از مشاغلی که شاغلان حاضر در خانوارهای ایرانی در دست دارند تنها ۰,۹ درصد است

➤ شاخص سرمایه انسانی

مجمع جهانی اقتصاد در تازه‌ترین گزارش خود در مورد وضعیت سرمایه انسانی در کشورهای مختلف جهان تأکید کرده است که با وجود پیشرفت روزافزون فناوری، همچنان بخش قابل توجهی از ذخیره سرمایه انسانی جهان بلااستفاده مانده است، به طوری که در حال حاضر تنها ۶۲ درصد از این سرمایه مورد بهره‌برداری کامل قرار گرفته است.

ایران با کسب ۵۴,۹۷ امتیاز از ۱۰۰ امتیاز ممکن، رتبه نازل ۱۰۴ را از لحاظ شاخص سرمایه انسانی در بین ۱۳۰ کشور مورد بررسی به خود اختصاص داده است. ایران در این رتبه‌بندی حتی در قیاس با کشورهای کم‌درآمدتری مانند تاجیکستان، فیلیپین، غنا و کامرون امتیاز کمتری کسب کرده و طبیعتاً جایگاهی نازل‌تر از آنها را به دست آورده است. در مقایسه با کشورهای خاورمیانه نیز ایران از بین ۱۲ کشور مورد بررسی، در رتبه ۱۱ قرار گرفته است.

این در حالی است که کارشناسان اقتصادی تعداد شاغلان کشور در سال ۱۴۰۰ را در بخش کشاورزی ۴ میلیون، نفت ۱۸۶ هزار، معدن ۱۳۵ هزار، صنعت ۴ میلیون، ساختمان ۳ میلیون، انبارداری و ارتباطات ۳ میلیون، خدمات ۹ میلیون نفر پیش بینی شده است.

طبق برآورد انجام شده توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت صنایع کوچک و متوسط حدود ۷۵٪، معدن ۴٪، صنایع پتروشیمی ۱٪، صنایع خودرو سازی ۲٪، صنایع فولاد و فلزات اساسی، ۳٪ و سایر صنایع بزرگ ۱۵٪ از اشتغال صنعت و معدن را تشکیل می‌دهد.

➤ تورم

■ مرکز آمار ایران

شاخص کل (بر مبنای ۱۰۰=۱۳۹۰) در مهر ماه سال ۱۳۹۶ برای کل کشور، مناطق شهری و روستایی به ترتیب ۲۵۵,۵، ۲۵۳,۰ و ۲۶۶,۱ را نشان می‌دهد که نسبت به ماه قبل برای کل کشور، مناطق شهری و مناطق روستایی به ترتیب ۱,۱ درصد، ۱,۲ درصد و ۰,۷ درصد افزایش یافته است.

۱- افزایش شاخص کل نسبت به ماه مشابه سال قبل (تورم نقطه به نقطه) به ترتیب ۸,۷، ۸,۶ و ۹,۱ درصد می‌باشد که نسبت به همین اطلاع در ماه قبل برای کل کشور و مناطق شهری ۰,۶ واحد درصد و برای مناطق روستایی ۰,۸ واحد درصد افزایش یافته است. درصد تغییرات شاخص کل (نرخ تورم کالاها و خدمات مصرفی خانوار) در دوازده ماه منتهی به مهر ماه سال ۱۳۹۶ نسبت به دوره مشابه سال قبل برای کل کشور ۸,۲ درصد، مناطق شهری ۸,۰ درصد و مناطق روستایی ۹,۱ درصد است که نسبت به همین اطلاع در شهریور ماه ۱۳۹۶، برای کل کشور و مناطق شهری و روستایی ۰,۲ واحد درصد افزایش یافته است.

۲ - شاخص گروه عمده «خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات» در این ماه برای کل کشور، مناطق شهری و روستایی به ترتیب به عدد ۲۹۹,۴، ۳۰۱,۵ و ۲۹۴,۳ رسید که نسبت به ماه قبل، این اطلاع برای کل کشور و مناطق شهری به ترتیب ۰,۱ و ۰,۲ درصد افزایش و برای مناطق روستایی ۰,۲ درصد کاهش نشان می‌دهد. شاخص گروه عمده «خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات» نسبت به ماه مشابه سال قبل برای کل کشور و مناطق شهری و روستایی به ترتیب ۱۱,۳، ۱۱,۴ و ۱۱,۰ درصد افزایش نشان می‌دهد. درصد تغییرات این گروه در دوازده ماه منتهی به مهر ماه ۱۳۹۶ نسبت به دوره مشابه سال قبل برای کل کشور و مناطق شهری ۱۱,۵ درصد و برای مناطق روستایی ۱۱,۷ درصد است. شاخص گروه اصلی «خوراکی‌ها» در ماه مورد بررسی برای کل کشور، مناطق شهری و روستایی به ترتیب به عدد ۲۹۶,۸، ۲۹۹,۳ و ۲۹۰,۷ رسید که نسبت به ماه قبل برای کل کشور بدون تغییر مانده است، برای مناطق شهری ۰,۲ درصد افزایش و برای مناطق روستایی ۰,۳ درصد کاهش نشان می‌دهد. شاخص گروه اصلی «خوراکی‌ها» نسبت به ماه مشابه سال قبل برای کل کشور، مناطق شهری و مناطق روستایی به ترتیب ۱۱,۴، ۱۱,۵ و ۱۱,۱ افزایش نشان می‌دهد. نرخ تورم دوازده ماهه این گروه برای کل کشور و مناطق شهری ۱۱,۷ درصد و مناطق روستایی ۱۱,۸ درصد است.

۳ - شاخص گروه عمده «کالاهای غیر خوراکی و خدمات» در مهر ماه ۱۳۹۶ برای کل کشور، مناطق شهری و روستایی به ترتیب به عدد ۲۳۸,۱، ۲۳۶,۳ و ۲۴۷,۱ رسید که نسبت به ماه قبل، این اطلاع برای کل کشور و مناطق شهری ۱,۷ درصد و مناطق روستایی ۱,۴ درصد افزایش داشته است. همچنین میزان افزایش شاخص گروه عمده «کالاهای غیر خوراکی و خدمات» نسبت به ماه مشابه سال قبل برای کل کشور، مناطق شهری و مناطق روستایی به ترتیب ۷,۵ درصد، ۷,۴ درصد و ۷,۷ درصد بوده است. نرخ تورم دوازده ماه منتهی به مهر ماه ۱۳۹۶ نسبت به دوره مشابه سال قبل این گروه برای کل کشور ۶,۵ درصد، مناطق شهری ۶,۴ درصد و مناطق روستایی ۷,۰ درصد است.

■ بانک مرکزی

براساس سال پایه ۱۰۰=۱۳۹۵ در دوازده ماه منتهی به مهر ماه ۱۳۹۶ نسبت به دوازده ماه منتهی به مهر ماه ۱۳۹۵ معادل ۹,۸ درصد است.

شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری ایران در مهرماه ۱۳۹۶ به عدد ۱۰۸,۴ رسید که نسبت به ماه قبل ۰,۴ درصد افزایش یافت.

همچنین این شاخص در مهرماه ۱۳۹۶ نسبت به ماه مشابه سال قبل معادل ۸,۴ درصد افزایش داشته است.

نرخ تورم و شاخص ماهانه سال ۱۳۹۶ (ماخذ بانک مرکزی)

ماه	شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی	نرخ تورم
مهر	۱۰۸,۴	۹,۸
شهریور	۱۰۸	۹,۹
مرداد	۱۰۷,۷	۱۰
تیر	۱۰۷,۵	۱۰,۱
خرداد	۱۰۷,۸	۱۰
اردیبهشت	۱۰۷,۱	۹,۸
فروردین	۱۰۷,۱	۹,۵

نرخ تورم و شاخص سالانه (ماخذ بانک مرکزی)

سال	شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی	نرخ تورم
۱۳۹۵	۱۰۰	۹
۱۳۹۴	۹۱,۷۱۴	۱۱,۹
۱۳۹۳	۸۱,۹۴۸	۱۵,۶
۱۳۹۲	۷۰,۹۱۶	۳۴,۷
۱۳۹۱	۵۲,۶۳۵	۳۰,۵
۱۳۹۰	۴۰,۳۲۱	۲۱,۵

➤ شاخص بهای تولیدکنندگان

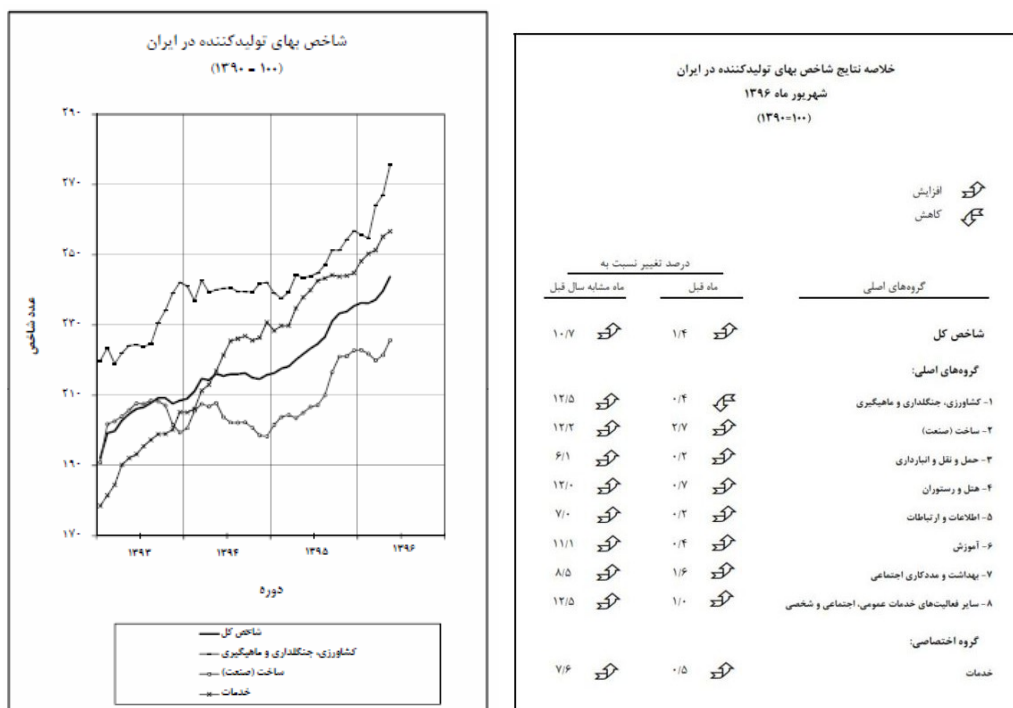
■ بانک مرکزی

شاخص بهای تولیدکننده در ایران در دوازده ماه منتهی به شهریور ماه ۱۳۹۶ نسبت به دوازده ماه منتهی به شهریور ماه ۱۳۹۵ به میزان ۸,۲ درصد افزایش یافته است.

خلاصه نتایج به دست آمده از شاخص بهای تولیدکننده در ایران براساس سال پایه ۱۰۰=۱۳۹۰ به شرح زیر است:

- شاخص بهای تولیدکننده در ایران در شهریور ماه ۱۳۹۶ به عدد ۲۴۷,۳ رسید که نسبت به ماه قبل ۱,۴ درصد افزایش داشته است.

- شاخص مذکور در شهریور ماه ۱۳۹۶ نسبت به ماه مشابه سال قبل معادل ۱۰,۷ درصد افزایش نشان می‌دهد.

مرکز آمار

شاخص قیمت تولیدکننده بخش صنعت در فصل تابستان ۱۳۹۶ به عدد ۲۲۲,۸ رسید که نسبت به شاخص فصل قبل (۲۱۰,۳)، ۵,۹ درصد و شاخص فصل مشابه سال قبل (۱۹۷,۰)، ۱۳,۱ درصد افزایش داشته است. درصد تغییرات متوسط شاخص کل بخش صنعت در چهار فصل منتهی به فصل تابستان سال ۱۳۹۶ نسبت به متوسط شاخص در چهار فصل منتهی به فصل تورم تولیدکننده کل بخش صنعت) معادل ۱۰,۲ درصد بوده که نسبت به تورم چهار فصل منتهی به فصل بهار سال ۱۳۹۶ (۷,۴ درصد)، افزایش داشته است.

شاخص قیمت زیر بخش "صنایع تولید زغال سنگ - پالایشگاه‌های نفت" با ۹,۸ درصد افزایش نسبت به فصل قبل بیش‌ترین تاثیر را در افزایش شاخص کل فصل تابستان داشته است. شاخص قیمت زیر بخش‌های "تولید فلزات اساسی" با ۱۱,۳ درصد، "صنایع محصولات شیمیایی" با ۴,۲ درصد، "صنایع مواد غذایی و آشامیدنی" با ۱,۶ درصد و "تولید وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم‌تریلر" با ۱,۳ درصد افزایش نسبت به فصل قبل به ترتیب رتبه‌های بعدی را در افزایش شاخص قیمت تولیدکننده کل بخش صنعت در فصل تابستان دارا می‌باشند.

در فصل مورد بررسی شاخص قیمت تولیدکننده تنها در زیر بخش "تولید سایر وسایل حمل و نقل" نسبت به فصل قبل بدون تغییر بوده است.

تغییرات شاخص قیمت در سایر زیربخش‌های مربوط به صنعت، تاثیر جزئی در تغییر شاخص کل بخش صنعت داشته است.

شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات مشتمل بر هشت بخش است که عبارتند از «تعمیر وسایل نقلیه موتوری، موتور سیکلت و کالاهای شخصی و خانگی»، «هتل و رستوران»، «حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات»، «واسطه گریه‌های مالی (بیمه)»، «مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کسب و کار»، «آموزش»، «بهداشت و مددکاری اجتماعی» و «سایر فعالیتهای خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی». گزارش شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات بصورت فصلی و سالانه منتشر می‌شود.

۱ - شاخص کل قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات (بر مبنای ۱۰۰=۱۳۹۰) در فصل تابستان ۱۳۹۶ برابر است با ۲۳۸،۲ که نسبت به فصل قبل ۱،۶ درصد افزایش یافته است.

۲ - تغییرات شاخص بخش‌های خدمات نیز به شرح ذیل است:

- شاخص گروه «خدمات تعمیر وسایل نقلیه موتوری، موتور سیکلت و کالاهای شخصی و خانگی» در فصل تابستان ۱۳۹۶ برابر است با ۲۸۵،۳ که نسبت به فصل قبل ۲،۸ درصد افزایش یافته است.

- شاخص گروه «خدمات هتل و رستوران» در فصل تابستان ۱۳۹۶ برابر است با ۳۱۵،۷ که نسبت به فصل قبل ۲،۷ درصد افزایش یافته است.

- شاخص گروه «خدمات حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات» در فصل تابستان ۱۳۹۶ برابر است با ۲۵۹،۳ که نسبت به فصل قبل ۱،۰ درصد افزایش یافته است.

- شاخص گروه «خدمات واسطه گریه‌های مالی (بیمه)» در فصل تابستان ۱۳۹۶ برابر است با ۲۳۹،۷ که نسبت به فصل ۰،۹ درصد افزایش یافته است.

- شاخص گروه «خدمات مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کسب و کار» در فصل تابستان ۱۳۹۶ برابر است با ۱۹۲،۹ که نسبت به فصل قبل ۲،۲ درصد افزایش یافته است.

- شاخص گروه «خدمات آموزش» در فصل تابستان ۱۳۹۶ برابر است با ۲۳۲،۵ که نسبت به فصل قبل ۱ درصد افزایش یافته است.

- شاخص گروه «خدمات بهداشت و مددکاری اجتماعی» در فصل تابستان ۱۳۹۶ برابر است با ۳۴۵ که نسبت به فصل قبل ۲،۹ درصد افزایش یافته است.

- شاخص گروه «خدمات سایر فعالیتهای خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی» در فصل تابستان ۱۳۹۶ برابر است با ۲۶۳،۰ که نسبت به فصل قبل ۰،۲ درصد افزایش یافته است.

■ گزارش آنکتاد (کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل) از سرمایه گذاری مستقیم خارجی در جهان و ایران در سال ۲۰۱۷

بر اساس گزارش آنکتاد، میزان سرمایه گذاری مستقیم خارجی جهانی که در سال ۲۰۱۵ میلادی با افزایش شدید ۳۸ درصدی مواجه شده بود، در سال ۲۰۱۶ میلادی با توجه به رشد ضعیف اقتصاد و ریسک های سیاسی عمده ای که شرکت های چند ملیتی را درگیر نموده بود، با کاهش ۲ درصدی به ۱۷۵۰ میلیارد دلار رسید. این در حالی است که آنکتاد در گزارش سال قبل خود پیش بینی کرده بود که سرمایه گذاری مستقیم خارجی جهان ۱۰ تا ۱۵ درصد کاهش یابد. پیش بینی میشود که سرمایه گذاری مستقیم خارجی جهان در سال ۲۰۱۷ میلادی با افزایش ۵ درصدی به حدود ۱۸۰۰ میلیارد دلار بالغ گردد. این در حالی است که به رغم این افزایش، هنوز سطوح سرمایه گذاری مستقیم خارجی در جهان نسبت به مقادیر آن در سال ۲۰۰۷ میلادی کمتر خواهد بود.

سهم اقتصادهای پیشرفته از جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی در سال ۲۰۱۶ میلادی به ۵۹,۱ درصد افزایش یافت که از سال ۲۰۰۷ میلادی تاکنون بالاترین سهم این کشورها از سرمایه گذاری مستقیم خارجی جهان بوده است. بطوریکه، اقتصادهای توسعه یافته در سال ۲۰۱۶ میلادی، با ۵ درصد افزایش ۱۰۳۲ میلیارد دلار جذب سرمایه مستقیم خارجی داشتند. این در حالی است که اقتصادهای در حال توسعه در سال ۲۰۱۶ میلادی، با کاهش ۱۴ درصدی ۶۴۶ میلیارد دلار سرمایه گذاری مستقیم خارجی جذب نمودند و سهم اقتصادهای در حال توسعه در جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی در جهان با کاهش ۵,۴ واحد درصد نسبت به سال قبل به ۳۷ درصد رسید. پیش بینی می شود که کشورهای در حال توسعه در سال ۲۰۱۷ میلادی با افزایش ۲ تا ۱۵ درصدی در جریانات سرمایه گذاری مستقیم خارجی خود مواجه شوند و ۶۶۰ تا ۷۴۰ میلیارد دلار جذب نمایند.

اقتصادهای نوظهور و در حال گذار که در سال ۲۰۱۵ میلادی با کاهش ۳۴ درصدی در جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی مواجه شده بودند، در سال ۲۰۱۶ میلادی با رشد ۸۱ درصدی ۶۸ میلیارد دلار سرمایه گذاری مستقیم خارجی جذب کردند. اقتصادهای در حال گذار با افزایش ۱,۸ واحد درصدی، سهم ۳,۹ درصدی از جریانات سرمایه گذاری مستقیم خارجی جهان را در سال ۲۰۱۶ میلادی به خود اختصاص دادند.

در بین اقتصادهای پیشرفته، جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی در سال ۲۰۱۶ میلادی در آمریکای شمالی به میزان ۴۲۵ میلیارد دلار بوده که ۲۴,۳ درصد از سهم کل سرمایه گذاری مستقیم خارجی جهان را شامل شده است. میزان جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی در سال ۲۰۱۶ میلادی در اروپا به ۵۳۳ میلیارد دلار رسید که سهم ۳۰,۵ درصدی از جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی جهان بوده است.

در بین اقتصادهای در حال توسعه، در سال ۲۰۱۶ میلادی جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی در منطقه آسیا با کاهش ۱۵ درصدی مواجه شد و میزان جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی این منطقه

از ۵۲۴ میلیارد دلار در سال قبل به ۴۴۳ میلیارد دلار در این سال کاهش یافت. در بین مناطق در حال توسعه و نیز در منطقه آسیا، در سال ۲۰۱۶ میلادی بالاترین رقم جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی به کشورهای شرق آسیا اختصاص یافت که ۲۶۰ میلیارد دلار سرمایه گذاری مستقیم خارجی جذب نمودند که البته نسبت به سال قبل ۱۸ درصد کاهش داشته است.

کشورهای منطقه آمریکای لاتین و کارائیب در سال ۲۰۱۶ میلادی ۱۴۲ میلیارد دلار جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی داشتند که نسبت به سال قبل ۱۴ درصد کاهش داشته است. کشورهای منطقه آفریقا نیز در سال ۲۰۱۶ میلادی با کاهش ۳ درصدی، ۵۹ میلیارد دلار سرمایه گذاری مستقیم خارجی جذب نمودند.

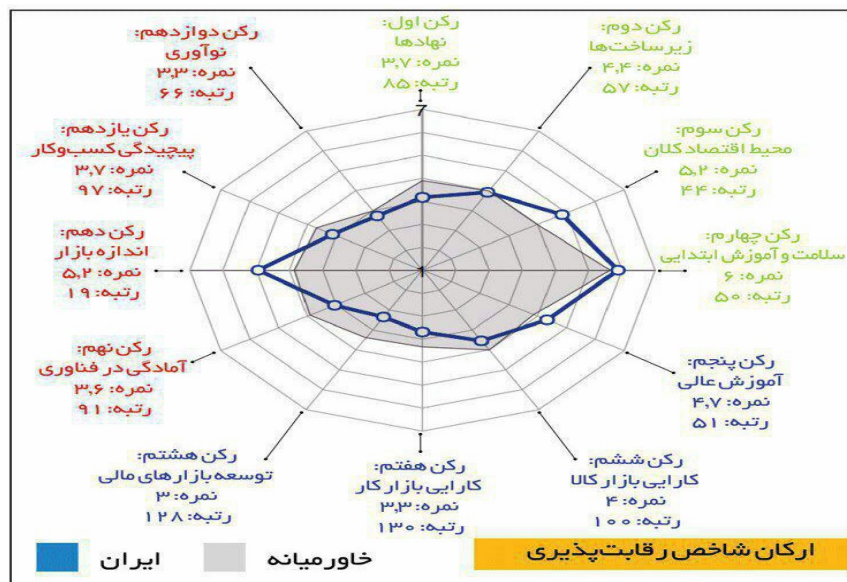
در ایران، جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی که در چند سال گذشته با روند کاهشی مواجه شده بود، در سال ۲۰۱۵ میلادی به ۲۰۵۰ میلیون دلار رسید و در سال ۲۰۱۶ میلادی با افزایش ۶۴ درصدی به ۳۳۷۲ میلیون دلار بالغ شد. همچنین، در سال ۲۰۱۶ میلادی سرمایه گذاری گرینفیلد یا جدید در ایران با افزایش قابل توجهی مواجه شد و از ۱۲۱ میلیون دلار در سال ۲۰۱۵ میلادی به ۱۰۸۳ میلیون دلار در این سال افزایش یافت. به رغم این افزایش، با توجه به ظرفیتهای بالقوه موجود در کشور، میزان سرمایه گذاری مستقیم خارجی در ایران (حدود ۳,۴ میلیارد دلار) در مقایسه با کشورهای منتخب منطقه پایین است. بطوریکه در سال ۲۰۱۶ میلادی، ارقام سرمایه گذاری مستقیم خارجی جذب شده در هند ۴۴,۵ میلیارد دلار، ترکیه ۱۲ میلیارد دلار، امارات متحده عربی ۹ میلیارد دلار و عربستان سعودی ۷,۵ میلیارد دلار بوده است.

با توجه به امکانات موجود در کشور و ظرفیتهای بالای ترتیبات برون سپاری خدمات و روشهای ادغام و تملک M&A و امکان افزایش سرمایه گذاریهای جدید (گرینفیلد) و با توجه به بهبود رتبه اعتباری کشور و شکل گیری فضای خارجی مناسبتر در پسابرجام، امید می رود که در سالهای آتی میزان جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی در کشور افزایش یابد.

➤ رتبه رقابت پذیری اقتصاد ایران

جدیدترین گزارش منتشر شده از سوی مجمع جهانی اقتصاد با عنوان «گزارش رقابت پذیری ۱۸ - ۲۰۱۷» نشان می دهد که شاخص رقابت پذیری ایران در میان کشورهای جهان ۷ رتبه بهبود یافته است. در نتیجه این ارتقاء رتبه، ایران در بین ۱۳۷ کشور جهان در رتبه شصت و نهم جای گرفته است. رتبه ایران در این گزارش در سال های ۲۰۱۴، ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶، به ترتیب ۸۳، ۷۴ و ۷۶ بوده است. در گزارش امسال، سوئیس همچنان رتبه نخست رقابت پذیری جهانی را حفظ کرده و آمریکا از رتبه سوم سال گذشته به رتبه دوم ارتقا یافته است. یمن، که گرفتار جنگ داخلی و فقر شدید است در رتبه آخر این فهرست قرار گرفته است. ایران در کارآیی بازار نیروی کار (رتبه ۱۳۰) و پیشرفته

بودن بازار مالی (رتبه ۱۲۸) بدترین وضعیت و در شاخص اندازه بازار (رتبه ۱۹) و محیط اقتصاد کلان (رتبه ۴۴) وضعیت بهتری دارد.

گزارش بانک جهانی از وضعیت رتبه ایران در شاخص سهولت کسب و کار (Doing Business)

شاخص کلی فضای کسب و کار بر پایه ۱۱ شاخص کوچکتر با عناوین آغاز کسب و کار، کسب مجوز، استخدام نیروی کار، ثبت دارایی‌ها، کسب اعتبارات، حمایت از سرمایه گذاری، مالیات، تجارت مرزی، اجرای قراردادها و ورشکستگی و دریافت انرژی برق محاسبه می شود. این شاخص در واقع نشان دهنده سهولت و مناسب بودن هر کشور برای انجام فعالیت های اقتصادی و تجاری است.

در گزارش سال ۲۰۱۷ بانک جهانی، ایران در میان ۱۹۰ کشور دنیا در رتبه ۱۲۰ قرار گرفته است. تنها اصلاح ثبت شده در گزارش سال ۲۰۱۷ برای ایران، بهبود و توسعه پنج واحد تجاری بود که تبعات در کاهش اندک زمان صادرات و واردات قابل مشاهده است، اما با توجه به بهبود سایر کشورها در این موضوع، رتبه ایران در نماگر تجارت فرامرزی از ۱۶۷ به رتبه ۱۷۰ در سال ۲۰۱۷ تنزل یافته است. از سال ۲۰۱۵ روند روبه بهبودی در رتبه ایران در گزارش انجام کسب و کار بانک جهانی آغاز شد به طوری که رتبه ایران از ۱۵۲ در سال ۲۰۱۴ به رتبه ۱۱۸ در سال ۲۰۱۶ ارتقا یافت.

بررسی گزارش‌های سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۷ بانک جهانی نشان می دهد در این دوره تنها سه مورد اصلاح در گزارش های انجام کسب و کار برای ایران ثبت شده و بخش عمده تغییر رتبه ایران در این سال ها به دلیل بازنگری در داده ها اتفاق افتاده است.

در بازنگری های انجام شده بانک جهانی در مورد ایران، طی سه سال اخیر بخشی از خطاهای فاحش سال های گذشته در ارسال اطلاعات تعدیل شدند و رتبه ایران هر سال با اصلاح اطلاعات بهبود پیدا کرده است.

بر اساس گزارش های بانک جهانی طی سه سال منتهی به سال ۲۰۱۶ رتبه واقعی ایران بعد از بازنگری و تصحیح اطلاعات طی سال ۲۰۱۴ به رتبه ۱۳۲، در سال ۲۰۱۵ به رتبه ۱۱۹ و در سال ۲۰۱۶ به رتبه ۱۱۷ ارتقا یافت. در واقع پس از اصلاح اطلاعات سال ۲۰۱۴ رتبه ایران با ۲۰ رتبه کاهش از ۱۵۲ به ۱۳۲ ارتقا یافت که به دلیل بازنگری در اطلاعات بوده است.

همچنین طی سال های ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۵ جایگاه ایران با بهبود ۱۳ رتبه ای مواجه شد که ۱۱ رتبه آن نیز ناشی از اصلاح اطلاعات بانک جهانی بوده است و دو رتبه آن نیز ناشی از یکی از سه عامل تسهیل مقررات کسب و کار در ایران، تنزل وضع کسب و کار کشورهای دیگر نسبت به ایران یا بر اثر تغییر روش محاسبه نماگرها دهگانه بوده است. در سال ۲۰۱۶ نیز رتبه ایران نسبت به رتبه واقعی سال ۲۰۱۵، دو رتبه بهبود پیدا کرد و از ۱۱۹ به ۱۱۷ رسید.

در جدیدترین گزارش سهولت انجام کسب و کار رتبه ایران سه رتبه تنزل یافته به طوری که از ۱۱۷ به ۱۲۰ در بین ۱۹۰ کشوردنیا رسید که بر این اساس در واقع وضعیت واقعی کسب و کار ایران طبق گزارش بانک جهانی در سال ۲۰۱۷ تفاوت محسوسی با سال ۲۰۱۶ نداشته است.

بر اساس این گزارش در نهایت می توان نتیجه گرفت از سال ۲۰۱۴ تا سال ۲۰۱۷ جایگاه ایران ۳۲ رتبه بهبود یافته که به دلیل اصلاح اطلاعات توسط بانک جهانی بوده است. علاوه بر این ۳۲ رتبه بهبود، رتبه واقعی ایران به دلایلی طی سال های ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۶ سه رتبه بهتر و در سال ۲۰۱۷ نیز سه رتبه تنزل داشته است.

وضعیت نماگرهای ایران در گزارش کسب و کار بانک جهانی طی سه سال منتهی به سال ۲۰۱۷ به طور واقعی تفاوت چندانی نکرده و کسب و کار در ایران سهل تر نشده است.

وضعیت ایران در گزارش های انجام کسب و کار طی سال های ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۷ و همچنین داده های بازنگری شده براساس گزارش ۲۰۱۷ بانک جهانی در جدول زیر قابل مشاهده است.

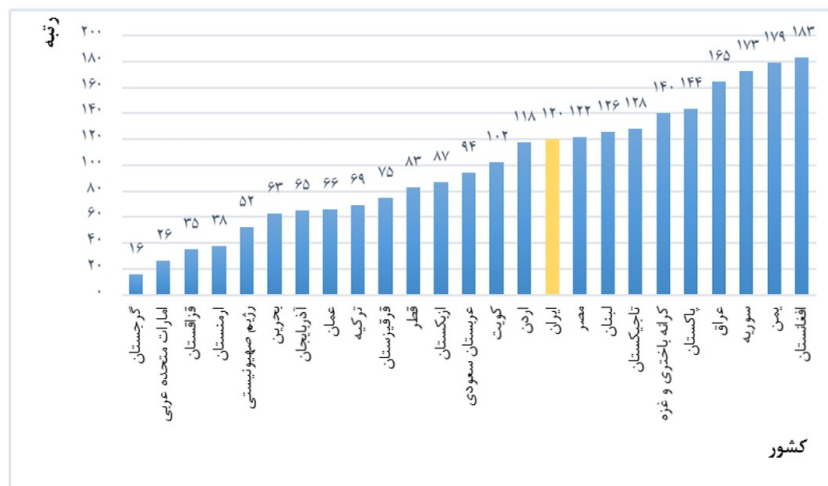
جدول مقایسه رتبه ایران در نماگرهای گزارش انجام کسب و کار با بهترین کشورهای سند چشم انداز

عنوان	۲۰۱۴	بازنگری ۲۰۱۴	۲۰۱۵	بازنگری ۲۰۱۵	۲۰۱۶	بازنگری ۲۰۱۶	۲۰۱۷	بهترین عملکرد کشورهای سند چشم انداز، ۲۰۱۷
رتبه کل	۱۵۲	۱۳۲	۱۳۰	۱۱۹	۱۱۸	۱۱۷	۱۲۰	گرجستان با رتبه ۱۶
شروع کسب و کار	۱۰۷	۷۰	۶۲	۸۲	۸۷	۹۷	۱۰۲	گرجستان (رتبه ۸ جهان)
اخذ مجوز ساخت و ساز	۱۶۹	۱۶۱	۱۷۲	۹۸	۶۹	۲۷	۲۷	امارات (رتبه ۴ جهان)
دسترسی به برق	۱۶۹	۱۱۹	۱۰۷	۹۴	۸۸	۹۰	۹۴	امارات (رتبه ۴ جهان)
ثبت مالکیت	۱۶۵	۱۵۹	۱۶۱	۸۹	۹۱	۸۵	۸۶	گرجستان (رتبه ۳ جهان)
اخذ اعتبارات	۸۶	۸۶	۸۶	۹۰	۹۷	۹۷	۱۰۱	گرجستان (رتبه ۷ جهان)
حمایت از سهام داران خرد	۱۴۷	۱۴۳	۱۵۴	۱۴۹	۱۵۰	۱۶۶	۱۶۵	قزاقستان (رتبه ۳ جهان)
پرداخت مالیات	۱۳۹	۱۱۸	۱۲۴	۱۲۲	۱۲۳	۹۹	۱۰۰	قطر امارات (رتبه ۱ جهان)
تجارت فرامرزی	۱۵۳	۱۳۵	۱۵۵	۱۶۶	۱۶۷	۱۷۱	۱۷۰	ارمنستان (رتبه ۴۸ جهان)
اجرای قراردادها	۵۱	۶۷	۶۶	۶۲	۶۲	۶۹	۷۰	قزاقستان (رتبه ۹ جهان)
ورشکستگی	۱۲۹	۱۳۷	۱۳۸	۱۳۷	۱۴۰	۱۵۵	۱۵۶	رژیم صهیونیستی (رتبه ۳۱ جهان)

مأخذ: سایت انجام کسب و کار بانک جهانی، سال ۲۰۱۷ (www.doing business.org).

جایگاه منطقه ای ایران در میان کشورهای موضوع سند چشم انداز در سال ۲۰۱۷ نسبت به سال ۲۰۱۶ تغییری نداشته و همچنان در رتبه ۱۶ از میان ۲۵ کشور باقی مانده است که این موضوع نشان می دهد به منظور ارتقا جایگاه منطقه ای ایران به اصلاحات بیشتری در زمینه کسب و کار نیاز است.

نمودار رتبه ایران در گزارش انجام کسب و کار سال ۲۰۱۷ در مقایسه با کشورهای سند چشم انداز

مأخذ: سایت انجام کسب و کار بانک جهانی، سال ۲۰۱۷ (www.doing business.org).

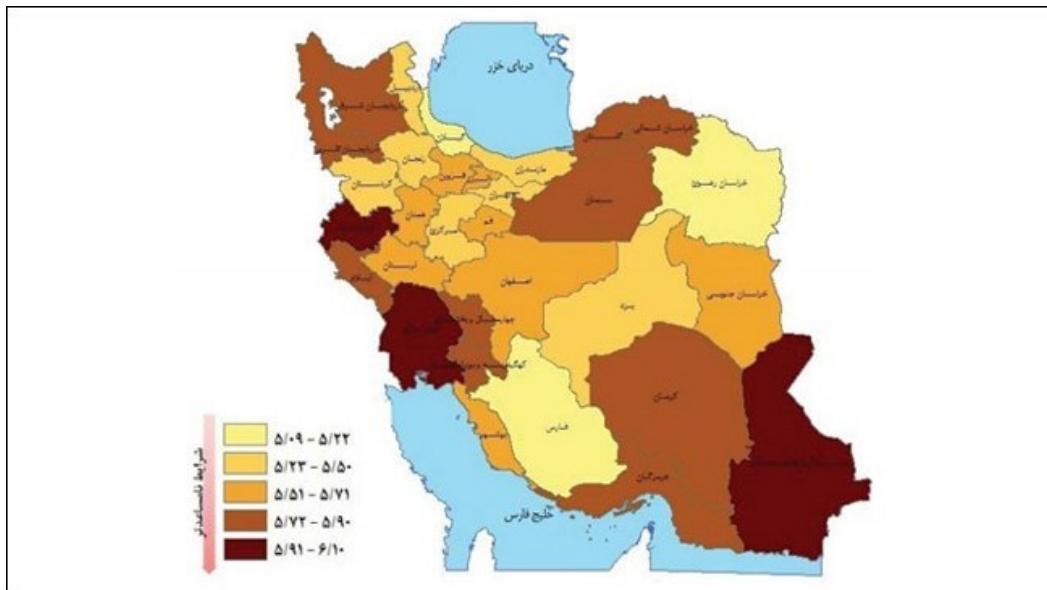
در جهان، نیوزیلند رتبه نخست از نظر فضای کسب و کار را به خود اختصاص داده است و سنگاپور، دانمارک، هنگ کنگ، کره جنوبی، نروژ، انگلیس، آمریکا، سوئد و مقدونیه به ترتیب رتبه های دوم تا دهم را به خود اختصاص داده اند. کشور آفریقایی سومالی نیز در رتبه آخر قرار گرفته است.

■ پایش ملی محیط کسب و کار ایران در بهار ۹۶

نتایج پایش ملی محیط کسب و کار ایران که طبق ماده ۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، از سوی اتاق های بازرگانی، تعاون و اصناف، ایران انجام می شود، نشان می دهد که در بهار ۱۳۹۶ عدد شاخص ملی کسب و کار به ۵,۶۹ رسیده که اندکی بهتر از زمستان ۱۳۹۵ است.

در این پایش، نمره ۱۰ بدترین ارزیابی است و هرچه رقم پایین تر باشد، نشان دهنده بهبود محیط کسب و کار است بنابراین نمره ۵,۶۹ که برای وضعیت شاخص ملی کسب و کار در فصل بهار ارزیابی شده اندکی بهتر وضعیت این شاخص در ارزیابی مرکز آمار و اطلاعات اقتصادی اتاق ایران در زمستان ۱۳۹۵ با میانگین ۵,۸۳ بوده است.

این ارزیابی بیانگر آن است که از نظر فعالان اقتصادی مشارکت کننده در این پایش، وضعیت اکثر مؤلفه های مؤثر بر محیط کسب و کار ایران در بهار ۱۳۹۶، تا حدودی مساعدتر شده است.

■ وضعیت مولفه‌های فضای کسب و کار

در بهار ۱۳۹۶، فعالان اقتصادی مشارکت کننده در این پایش، سه مؤلفه: ۱ - دشواری تأمین مالی ۲ - رویه های غیرمنصفانه و ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات و ۳ - بی ثباتی و غیرقابل پیش بینی بودن قیمت ها (مواد اولیه و محصولات) را نامناسب ترین و سه مؤلفه: ۱ - محدودیت دسترسی به برق، ۲ - محدودیت دسترسی به سوخت (گاز، گازوئیل و...) و ۳ - محدودیت های دسترسی به ارتباطات (تلفن همراه و اینترنت) را مناسب ترین مؤلفه های محیط کسب و کار کشور نسبت به سایر مؤلفه ها ارزیابی کرده اند

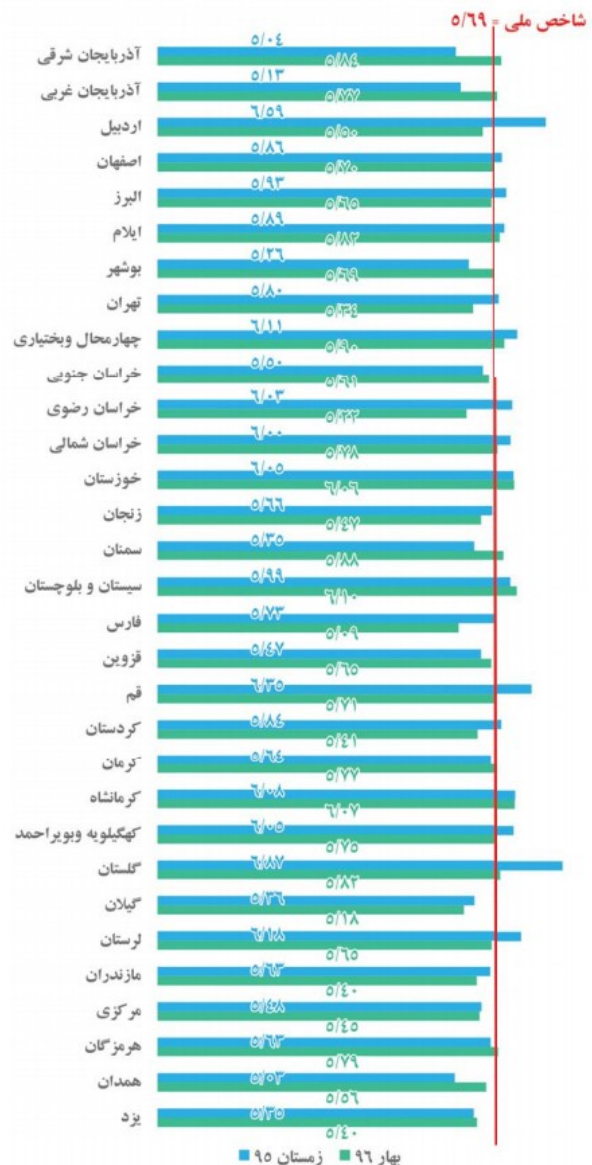
مهم ترین موانع کسب و کار بیان شده توسط فعالان اقتصادی زیرمجموعه هر یک از سه اتاق

مجموعه	الویت	رتبه				
		۱	۲	۳	۴	۵
کل	زمستان ۹۵	دشواری تأمین مالی از بانکها	موانع اداری کسب و کار (ادارات و دستگاههای اجرایی مرتبط با کسب و کار)	رویه های غیرمنصفانه و ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات	بی ثباتی سیاست ها، مقررات و رویه های اجرایی ناظر به کسب و کار	رویه های سختگیرانه در ادارات کار و بیمه برای مدیریت نیروی انسانی
	بهار ۹۶	دشواری تأمین مالی از بانکها	رویه های غیرمنصفانه و ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات	بی ثباتی و غیرقابل پیش بینی بودن قیمت ها (مواد اولیه و محصولات)	موانع اداری کسب و کار (ادارات و دستگاههای اجرایی مرتبط با کسب و کار)	بی ثباتی سیاست ها، مقررات و رویه های اجرایی ناظر به کسب و کار
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران	زمستان ۹۵	دشواری تأمین مالی از بانکها	رویه های غیرمنصفانه و ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات	موانع اداری کسب و کار (ادارات و دستگاههای اجرایی مرتبط با کسب و کار)	بی ثباتی سیاست ها، مقررات و رویه های اجرایی ناظر به کسب و کار	رویه های سختگیرانه در ادارات کار و بیمه برای مدیریت نیروی انسانی
	بهار ۹۶	دشواری تأمین مالی از بانکها	رویه های غیرمنصفانه و ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات	بی ثباتی سیاست ها، مقررات و رویه های اجرایی ناظر به کسب و کار	موانع اداری کسب و کار (ادارات و دستگاههای اجرایی مرتبط با کسب و کار)	بی ثباتی و غیرقابل پیش بینی بودن قیمت ها (مواد اولیه و محصولات)
اتاق تعاون ایران	زمستان ۹۵	دشواری تأمین مالی از بانکها	موانع اداری کسب و کار (ادارات و دستگاههای اجرایی مرتبط با کسب و کار)	مفاسد مالی و اداری در دستگاههای حکومتی	بی ثباتی سیاست ها، مقررات و رویه های اجرایی ناظر به کسب و کار	بی ثباتی و غیرقابل پیش بینی بودن قیمت ها (مواد اولیه و محصولات)
	بهار ۹۶	دشواری تأمین مالی از بانکها	بی ثباتی و غیرقابل پیش بینی بودن قیمت ها (مواد اولیه و محصولات)	موانع اداری کسب و کار (ادارات و دستگاههای اجرایی مرتبط با کسب و کار)	تولید و عرضه نسبتاً آزاد کالاهای غیر استاندارد و نقلی در بازار	بی ثباتی سیاست ها، مقررات و رویه های اجرایی ناظر به کسب و کار
اتاق اصناف ایران	زمستان ۹۵	دشواری تأمین مالی از بانکها	بی ثباتی و غیرقابل پیش بینی بودن قیمت ها (مواد اولیه و محصولات)	موانع اداری کسب و کار (ادارات و دستگاههای اجرایی مرتبط با کسب و کار)	کمبود تقاضای موثر در بازار	مفاسد مالی و اداری در دستگاههای حکومتی
	بهار ۹۶	دشواری تأمین مالی از بانکها	بی ثباتی و غیرقابل پیش بینی بودن قیمت ها (مواد اولیه و محصولات)	تولید و عرضه نسبتاً آزاد کالاهای غیر استاندارد و نقلی در بازار	عرشه کالاهای قاچاق و رقابت غیر منصفانه محصولات خارجی و داخلی در بازار ایران	کمبود تقاضای موثر در بازار

■ شرایط استان‌ها در فضای کسب و کار

بر اساس یافته‌های این طرح در بهار ۱۳۹۶، استان‌های سیستان و بلوچستان، کرمانشاه و خوزستان به ترتیب دارای بدترین وضعیت محیط کسب و کار و استان‌های فارس، گیلان و خراسان رضوی به ترتیب دارای بهترین وضعیت محیط کسب و کار نسبت به سایر استان‌ها ارزیابی شده‌اند.

نمودار ۲- شاخص استانی محیط کسب و کار

■ محیط کسب و کار در بخش‌های اقتصادی

بر اساس نتایج این پایش در بهار ۱۳۹۶، وضعیت محیط کسب و کار در بخش کشاورزی در مقایسه با بخش‌های صنعت و خدمات مناسب‌تر ارزیابی شده است. در بین رشته‌های فعالیت‌های اقتصادی، رشته

فعالیت‌های: ۱- آموزش، ۲- عمده فروشی و خرده فروشی، تعمیر وسایل و ... (صادرات و واردات) و ۳- ساختمان، به ترتیب دارای بدترین وضعیت کسب و کار و رشته فعالیت‌های: ۱- سلامت انسان و مددکاری اجتماعی، ۲- اطلاعات و ارتباطات و ۳- فعالیت‌های حرفه‌ای، علمی و فنی، به ترتیب بهترین وضعیت کسب و کار را در مقایسه با سایر رشته فعالیت‌های اقتصادی در کشور داشته‌اند.

شاخص ملی محیط کسب و کار بر اساس رشته فعالیت اقتصادی

رشته فعالیت	زمستان ۹۵	بهار ۹۶	درصد تغییرات*
عمده فروشی و خرده فروشی، تعمیر وسایل و ... (صادرات و واردات)	۵/۸۲	۵/۷۸	-۰/۶۰
تولید صنعتی (ساخت)	۵/۷۵	۵/۵۲	-۲/۹۷
آب رسانی، مدیریت پسماند، فاضلاب و فعالیت‌های تصفیه	۴/۷۸	۵/۳۵	۱/۱۸۸
حمل و نقل و انبارداری	۵/۳۳	۵/۶۰	۵/۱۱
اطلاعات و ارتباطات	۵/۴۲	۴/۹۱	-۹/۳۷
فعالیت‌های حرفه‌ای، علمی و فنی	۵/۶۵	۴/۹۸	-۱۱/۷۹
کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری	۵/۹۸	۵/۵۰	-۷/۹۶
آموزش	۵/۰۶	۵/۸۲	۱۵/۰۱
اداری و خدمات پشتیبانی	۵/۶۵	۵/۰۲	-۱۱/۳۰
هنر، سرگرمی و تفریح	۵/۶۸	۵/۵۰	-۲/۰۷
خدمات مربوط به تأمین جا و غذا	۵/۳۵	۵/۰۳	-۵/۹۴
مالی و بیمه	۵/۹۴	۵/۳۳	-۱۰/۲۷
استخراج معدن	۵/۹۵	۵/۴۶	-۸/۱۸
ساختمان	۵/۷۲	۵/۶۴	-۱/۴۳
سلامت انسان و مددکاری اجتماعی	۴/۸۷	۴/۳۸	-۱۰/۰۵
املاک و مستغلات	۶/۶۲	۴/۹۸	-۲۴/۷۸

*: منفی بودن درصد تغییرات به معنای بهبود نسبت به فصل گذشته است.

■ آمار واگذاری ها

مطابق گزارشات سازمان خصوصی سازی از وضعیت واگذاری های از سال ۱۳۸۰ تا تاریخ ۹۶/۸/۱۹ نشان می دهد که مبلغ ۱,۴۴۰,۵۲۶ میلیارد ریال سهم دولتی توسط سازمان خصوصی سازی از طریق مزایده به فروش رسیده که از این میان ۱,۳۷۴,۱۰۹ میلیارد ریال به صورت بلوکی (۹۵,۴ درصد کل واگذاریها) و ۱۶,۲۴۰ میلیارد ریال به صورت تدریجی (۱,۱ درصد از کل واگذاریها) و ۵۰,۱۷۷ میلیارد ریال به صورت تدریجی (۳,۵ درصد کل واگذاریها) واگذار شده است. افزون بر این، از این میزان واگذاری ۴۹۴,۲۵۱ میلیارد ریال مربوط به شرکت های گروه یک ماده دو قانون اصل ۴۴ (۳۴,۳ درصد) و ۹۴۶,۲۷۵ میلیارد ریال مربوط به شرکت های گروه دو ماده ۲ این قانون (۶۵,۷ درصد) بوده است.

مبلغ ۲۷۲,۵۶۷ میلیارد ریال یعنی حدود ۲۰ درصد کل واگذاری بابت انتقال مستقیم سهام یا دارائی بابت سهام عدالت می باشد. لازم به ذکر است که از سال ۱۳۹۴ تاکنون هیچ واگذاری در سهام عدالت صورت نگرفته است.

نگاهی به وضعیت واگذاری های امسال نشان می دهد از ابتدا سال ۱۳۹۶ تا تاریخ ۹۶/۸/۱۹، مبلغ ۱,۱۴۴ میلیارد ریال واگذاری صورت گرفته است که ۱,۰۱۳ میلیارد ریال بصورت بلوکی و ۱۳۱ میلیارد ریال بصورت ترجیحی انجام پذیرفته است. که ۱,۰۴۲ میلیارد ریال از طریق مزایده و ۱۰۲ میلیارد ریال از طریق بورس بفروش رفته است. از این میزان واگذاری ۱,۰۳۹ میلیارد ریال مربوط به شرکت های گروه یک ماده دو قانون اصل ۴۴ و ۱۰۵ میلیارد ریال مربوط به شرکت های گروه دو ماده ۲ این قانون بوده است.

بر اساس این گزارش، به استناد ماده دو فصل دوم سیاست های اجرایی اصل ۴۴ قانون اساسی دولت مکلف است تا ۱۰۰ درصد سهام شرکت های «گروه یک» را به بخش خصوصی واگذار کند. همچنین در تبصره های ماده ۳ فصل ۲ این قانون در خصوص شرکت های گروه ۲ آمده که دولت مجاز است به منظور حفظ سهم بخش دولتی در فعالیت های گروه ۲ ماده ۲، همچنان ۲۰ درصد از سهام شرکت های حاضر در گروه ۲ را در اختیار داشته باشد و مکلف است ۸۰ درصد باقی مانده را به بخش های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی واگذار کند. همچنین طبق قانون سال ۹۳ آخرین مهلت قانونی برای واگذاری شرکت های دولتی تعیین شده بود که این مهلت در سال های ۹۴، ۹۵ و ۹۶ تمدید شده است.

➤ گزیده آمارهای اقتصادی بانک مرکزی

جدیدترین اطلاعات و آمارهای اقتصادی در بخش های پولی و بانکی، مالی و بودجه، تراز پرداخت ها و بازار سرمایه توسط بانک مرکزی انتشار یافته است.

براساس این آمار، رقم نقدینگی در پایان شهریورماه ۱۳۸۹۹,۵ هزار میلیارد ریال است که نسبت به ماه مشابه سال قبل ۲۳,۸ درصد افزایش داشته است.

همچنین ضرب آهنگ تغییر سرمایه گذاری کوتاه مدت به بلندمدت در بانک ها در این آمار قابل مشاهده است به گونه ای که سرمایه گذاری کوتاه مدت در شهریورماه سال جاری نسبت به اسفندماه ۱۳۹۵، ۸,۹ درصد کاهش یافته و سرمایه گذاری بلندمدت در همین بازه زمانی ۳۵,۴ درصد رشد داشته است.

در بخش تراز پرداخت ها شامل جداول موازنه پرداخت ها، صادرات و واردات گمرکی کشور، آمار بدهی های خارجی (تعهدات بالفعل) کشور و نیز متوسط ماهانه نرخ فروش دلار در بازارهای بین بانکی و آزاد است.

جدول: (۲) آمار ماهانه صادرات و واردات گمرکی کشور ^۱						
سال ۱۳۹۶	صادرات (۲)			واردات		
	ارزش (میلیون دلار)	مقدار (هزار تن)	ارزش واحد	ارزش (میلیون دلار)	مقدار (هزار تن)	ارزش واحد
فروردین	۲۳۴۸	۲۰۹۱	۱۱۲۳	۲۳۳۰	۶۸۰۵	۳۳۸
اردیبهشت	۴۴۱۶	۳۰۶۶	۱۴۴۰	۳۱۸۶	۸۷۳۲	۳۶۵
خرداد	۴۸۰۸	۳۴۹۲	۱۳۷۷	۳۰۳۷	۸۵۰۵	۳۵۷
تیر	۴۲۴۰	۲۶۵۱	۱۶۰۰	۲۶۹۰	۷۶۹۲	۳۵۰
مرداد	۳۶۲۹	۲۹۲۵	۱۲۴۱	۳۱۲۹	۸۸۶۳	۳۵۳
شهریور	۴۱۵۳	۲۹۶۹	۱۳۹۹	۲۷۵۰	۹۰۶۳	۳۰۳
کل دوره	۲۳۵۹۵	۱۷۱۹۵	۱۳۷۲	۱۷۰۲۳	۴۹۶۶۰	۳۴۳

۱-ساخته: آمارهای مقدماتی گمرک جمهوری اسلامی ایران

۲- بدون احتساب میانگات کاری

جدول: (۳) آمار بدهی های خارجی (تعهدات بالفعل) کشور در پایان هر ماه (۱)			
سال ۱۳۹۶	کوتاه مدت	میان مدت و بلند مدت	کل
شهریور	۳۴۶۶	۵۹۷۸	۹۴۴۴

(۱) بر اساس سررسید اولیه بدهی ها

جدول: (۴) متوسط ماهانه نرخ فروش دلار در بازارهای بین بانکی و آزاد	
سال ۱۳۹۶	بازار آزاد
شهریور	۳۳۳۰۷
	۳۸۸۸۴

بخش مالی و بودجه شامل جداول وضعیت بودجه عمومی دولت و درآمدهای مالیاتی دولت است.

وضعیت بودجه عمومی دولت									
(به استثنای درآمدها و پرداختهای اختصاصی)									
جدول شماره ۱									
درصد تغییر	سهم (درصد)		مصوب	مصوب	عملکرد شش ماهه				
	۱۳۹۶	۱۳۹۵			۱۳۹۶	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳
	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱
	۲۶/۸	۲۶/۸	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۸۸۷/۲	۱۷۴۱/۰	۵۶۷/۸	۵۸۹/۶	۴۶۴/۸
	۲۹/۶	۲۹/۶	۷۵/۹	۷۳/۵	۵۹۳/۵	۱۱۶۴/۶	۴۳۱/۲	۴۳۳/۱	۳۳۴/۱
	۱۹/۷	۱۹/۷	۲۴/۱	۲۶/۵	۲۹۳/۷	۵۷۶/۴	۱۳۶/۶	۱۵۶/۵	۱۳۰/۷
	۲۶/۵	۲۶/۵	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۲۹۳/۴	۲۵۳۸/۲	۱۰۷۴/۹	۹۵۱/۰	۷۵۲/۰
	۲۸/۰	۲۸/۰	۹۶/۲	۹۷/۱	۱۰۳۴/۱	۹۲۳/۱	۷۲۱/۰
	۱۰/۲	۱۰/۲	۳/۸	۲/۹	۴۰/۸	۲۷/۹	۳۱/۱
	۰	۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰
	۳۹/۹	۳۹/۹	۴/۲	۱/۸	۰/۰	۰/۰	۴۴/۷	۱۷/۳	۲۸/۸
	۱۰/۰	۱۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۶/۴
	۱۷/۴	۱۷/۴	-	-	-۴۰۶/۳	-۷۹۷/۲	-۵۵۱/۷	-۳۷۸/۷	-۳۲۲/۵

درآمدهای مالیاتی دولت (به استثنای درآمدهای اختصاصی)									
(هزار میلیارد ریال)									
جدول شماره ۲	عملکرد شش ماهه			مصوب		مصوب		درصد تغییر	
	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	شش ماهه	سال	شش ماهه	سال	۱۳۹۵	۱۳۹۶
مالیات اشخاص حقوقی	۱۲۵/۸	۱۵۹/۶	۱۴۰/۳	۱۸۶/۹	۳۶۶/۸	۱۸۶/۹	۳۶۶/۸	۲۶/۸	-۱۳/۱
مالیات علی الحساب اشخاص حقوقی دولتی	۱۲/۷	۲۸/۰	۲۳/۴	۲۸/۲	۵۵/۴	۲۸/۲	۵۵/۴	۱۲۰/۸	-۱۶/۶
مالیات موقوفه اشخاص حقوقی دولتی	۱/۸۰	۲۹/۲	۲۵/۲	۳۷/۴	۷۳/۵	۳۷/۴	۷۳/۵	۶۱/۸	-۱۳/۶
مالیات اشخاص حقوقی غیردولتی	۹۴/۶	۱۰۲/۳	۹۱/۷	۱۲۰/۹	۲۳۷/۳	۱۲۰/۹	۲۳۷/۳	۸/۱	-۱۰/۴
مالیات علی الحساب شرکتهای دولتی در حال و گذاری	۰/۳	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	-۱۰۰/۰	۰
سایر	۰/۳	۰/۱	۰/۱	۰/۴	۰/۷	۰/۴	۰/۷	-۴۷/۶	-۴۰/۱
مالیات برآمدها	۵۶/۲	۷۲/۴	۷۸/۶	۸۷/۹	۱۷۲/۴	۸۷/۹	۱۷۲/۴	۲۸/۷	۸/۷
مالیات حقوق کارکنان بخش عمومی	۱/۸۱	۲۴/۵	۲۴/۸	۲۸/۰	۵۵/۰	۲۸/۰	۵۵/۰	۳۵/۶	۱/۰
مالیات حقوق کارکنان بخش خصوصی	۱/۸۲	۲۱/۸	۲۳/۴	۲۷/۱	۵۳/۲	۲۷/۱	۵۳/۲	۱۹/۸	۷/۶
مالیات مشاغل	۱/۷۱	۲۲/۴	۲۵/۹	۲۷/۳	۵۳/۷	۲۷/۳	۵۳/۷	۳۰/۹	۱۵/۸
مالیات مستثانات	۲/۹	۲/۷	۴/۵	۴/۷	۹/۳	۴/۷	۹/۳	۲۹/۰	۲۲/۵
مالیات مشوقه درآمد	-	-	-	-	۰/۱	-	۰/۱	۲۴/۹	۱۹/۹
مالیات موضوع ماده ۱۹ قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۶	۱/۲	۰/۶	۱/۲	۰/۰	۰
مالیات بر ثروت	۱۰/۴	۱۲/۴	۱۳/۰	۱۵/۱	۲۹/۵	۱۵/۱	۲۹/۵	۱۸/۵	۵/۱
مالیات بر ارباب	۱/۷	۲/۱	۲/۱	۲/۸	۵/۵	۲/۸	۵/۵	۲۲/۲	۰/۷
مالیات نقل و انتقال سرقتی	۲/۴	۲/۳	۳/۵	۴/۲	۸/۲	۴/۲	۸/۲	۴۰/۲	۳/۹
مالیات نقل و انتقال سهام	۱/۷	۲/۷	۲/۹	۳/۳	۶/۵	۳/۳	۶/۵	۶۱/۶	۵/۵
مالیات نقل و انتقال سواک	۱/۴	۱/۹	۲/۷	۲/۳	۴/۵	۲/۳	۴/۵	۴۲/۵	۴۰/۱
حقوق کسب و دروغ بپرداز	۳/۱	۲/۲	۱/۸	۲/۴	۴/۷	۲/۴	۴/۷	-۲۹/۲	-۲۰/۶
سایر	۰/۱	-	-	-	۰/۱	-	۰/۱	-۸۵/۸	۸۶/۳
جمع مالیاتهای مستقیم	۱۹۲/۵	۲۴۴/۳	۲۳۱/۹	۲۸۹/۸	۵۶۸/۷	۲۸۹/۸	۵۶۸/۷	۵۲/۸	-۵/۱

بخش بازار سرمایه نیز شامل جداول شاخصهای فعالیت بورس اوراق بهادار تهران و خلاصه وضعیت اوراق مشارکت است.

جدول شماره ۱- شاخصها و تغییرات بورس اوراق بهادار تهران									
(سال پایه = ۱۳۶۹)									
عنوان	۱۳۹۵		۱۳۹۶		درصد تغییرات				
	شش ماهه اول	پایان سال	شش ماهه اول	پایان سال	شش ماهه اول	پایان سال	شش ماهه اول	پایان سال	شش ماهه اول
شاخص کل	۷۶۴۵۱	۷۷۲۲۰	۸۵۸۲۲	۸۵۸۲۲	۱۱/۱	۱۲/۳	شش ماهه اول	شش ماهه اول	شش ماهه اول
شاخص مالی	۱۵۵۲۶۳	۱۳۱۸۶۶	۱۲۹۶۰۴	۱۲۹۶۰۴	-۱/۷	-۱۶/۵	شش ماهه اول	شش ماهه اول	شش ماهه اول
شاخص صنعت	۶۳۴۹۵	۶۶۱۰۰	۷۴۸۲۴	۷۴۸۲۴	۱۳/۲	۱۷/۸	شش ماهه اول	شش ماهه اول	شش ماهه اول
شاخص پینچاه شرکت فعال تر	۳۰۲۲	۳۰۳۵	۳۳۹۵	۳۳۹۵	۱۱/۹	۱۲/۳	شش ماهه اول	شش ماهه اول	شش ماهه اول
شاخص بازار اول	۵۳۳۹۵	۵۴۶۶۰	۵۹۹۰۷	۵۹۹۰۷	۱۰/۰	۱۲/۳	شش ماهه اول	شش ماهه اول	شش ماهه اول
شاخص بازار دوم	۱۶۷۷۹۴	۱۶۶۳۷۱	۱۸۸۳۷۱	۱۸۸۳۷۱	۱۳/۲	۱۲/۳	شش ماهه اول	شش ماهه اول	شش ماهه اول
ارزش معاملات سهام (میلیارد ریال)	۲۷۶۰۶۵	۵۲۷۹۳۶	۲۴۵۳۱	۲۴۵۳۱	-	-۱۱/۵	شش ماهه اول	شش ماهه اول	شش ماهه اول
بازار اول	۱۷۱۹۹۱	۳۲۷۳۴۳	۲۳۳۱۵	۲۳۳۱۵	-	-۱۶/۹	شش ماهه اول	شش ماهه اول	شش ماهه اول
بازار دوم	۱۰۴۰۷۴	۲۱۰۵۹۳	۹۷۳۲۹	۱۲۲۱۶	-	-۵/۹	شش ماهه اول	شش ماهه اول	شش ماهه اول
تعداد سهام معامله شده (میلیون سهم)	۱۲۴۰۸۰	۲۵۲۶۱۴	۱۵۰۸۵	۱۷۰۱۵	-	-۱۵/۰	شش ماهه اول	شش ماهه اول	شش ماهه اول
بازار اول	۸۳۱۳۹	۱۵۸۲۱۱	۱۰۰۷۷	۱۰۳۴۱	-	-۱۹/۶	شش ماهه اول	شش ماهه اول	شش ماهه اول
بازار دوم	۴۰۹۴۱	۹۴۴۰۳	۴۰۰۸	۶۶۷۳	-	-۵/۶	شش ماهه اول	شش ماهه اول	شش ماهه اول
تعداد شرکتهای درج شده	۳۲۱	۳۲۵	۳۲۷	۳۲۷	۰/۶	۱/۹	شش ماهه اول	شش ماهه اول	شش ماهه اول
ارزش بازار سهام (هزار میلیارد ریال)	۳۱۶۸	۳۲۲۰	۳۳۹۴	۳۳۹۴	۵/۴	۷/۱	شش ماهه اول	شش ماهه اول	شش ماهه اول
تعداد روزهای فعالیت	۱۲۳	۲۴۲	۲۰	۲۲	-	-۲/۴	شش ماهه اول	شش ماهه اول	شش ماهه اول

ماخذ: شرکت بورس اوراق بهادار، مدیریت بازار، گزارش آماری ماهانه.
 یادداشت: (B) محاسبه مکان بدین معنی باشد و # نشانگر بیرون پیش از ۱۰۰۰ درصد می باشد.

جدول شماره ۲- وضعیت انتشار اوراق مشارکت در شش ماهه اول سال ۱۳۹۶ (۲۰۱)

اوراق مشارکت	محل	موضوع اوراق مشارکت	زمان انتشار	میزان (میلیارد ریال)	مبلغ فروش (میلیارد ریال)	مدت (سال)	نرخ سود (درصد در سال)
اوراق مشارکت دولت				۵۰.۰۰۰	۴۴.۱۷۵		
دولتی- بودجه‌ای				۵۰.۰۰۰	۴۴.۱۷۵		
وزارت امور اقتصاد و دارایی	بند ب و ج تبصره ۵ قانون بودجه ۱۳۹۵	طرح های دولت	۱۳۹۵/۹/۹	۵۰۰۰۰	۴۴.۱۷۵	۴	۱۵
شهرداری ها				۶.۵۰۰	۶.۴۵۸		
شهرداری شیراز	تبصره ۶ قانون بودجه سال ۱۳۹۴	قطار شهری	۱۳۹۵/۱۱/۳۰	۴۰۰۰	۳.۹۶۰	۴	۱۶
شهرداری اصفهان	تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۵	قطار شهری	۱۳۹۵/۱۲/۲۱	۲۵۰۰	۲.۴۹۸	۲	۱۶
جمع کل				۵۶.۵۰۰	۵۰.۶۳۳		

منبع: بانک مرکزی

۱- صرفاً اوراق مشارکت منتشر شده یا مجوز بانک مرکزی را شامل می‌گردد.

۲- مجوز عرضه مجدد اوراق مشارکتی که در سال ۱۳۹۵ به طور کامل به فروش نرسیده بود در سال ۱۳۹۶ صادر شد.

۸۳ درصد از تسهیلات اختصاص یافته از سرمایه در گردش بانکها در ۷ ماه اول امسال به بخش صنعت و معدن اختصاص یافت

جدول ۱- هدف از دریافت تسهیلات پرداختی در بخش‌های اقتصادی طی هفت ماهه سال ۱۳۹۶

میلیارد ریال / درصد

بخش اقتصادی	کشاورزی		صنعت و معدن		مسکن و ساختمان		بازرگانی		خدمات		متفرقه		کل بخش ها	
	مبلغ	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل
ایجاد	۳۹,۷۷۲	۱۶/۱	۷۳,۱۱۴	۷/۷	۲۹,۶۰۷	۱۲/۴	۱۶,۴۱۹	۳/۷	۱۲۳,۲۲۶	۹/۸	۱۷۲	۶/۵	۲۸۲,۳۱۱	۹/۰
تامین سرمایه در گردش	۱۶۷,۶۴۰	۶۷/۹	۷۹۹,۱۵۱	۸۳/۷	۵۲,۰۱۲	۲/۸	۳۱۴,۰۹۵	۷۱/۵	۶۳۴,۵۴۳	۵۰/۶	۱,۷۵۲	۶۶/۵	۱,۹۶۹,۱۹۲	۶۲/۸
تعمیر	۵۵۰	۰/۲	۵۰,۲۴	۰/۵	۲۷,۱۷۳	۱/۴	۳,۳۰۹	۰/۸	۴۹,۶۶۸	۴/۰	۴	۰/۱	۸۵,۲۲۹	۲/۷
توسعه	۱۴,۵۷۴	۵/۹	۳۷,۳۱۷	۳/۹	۶,۵۶۶	۲/۸	۱۱,۷۵۴	۲/۷	۷۳,۴۴۰	۵/۹	۲۸۶	۱/۰/۹	۱۴۲,۹۳۷	۴/۶
خرید کلای شخصی	۷,۱۹۲	۲/۹	۱۳,۹۱۹	۱/۵	۷,۲۶۳	۳/۰	۲۵,۶۰۴	۵/۸	۱۶۷,۹۶۱	۱۳/۴	۹۷	۳/۷	۲۲۲,۰۳۵	۷/۱
خرید مسکن	۹۲۰	۰/۴	۲,۳۵۷	۰/۲	۱۰۷,۷۴۷	۴۵/۱	۲۷,۶۳۶	۶/۳	۱۸,۸۴۰	۱/۵	۱۵	۰/۶	۱۵۷,۵۱۵	۵/۰
سایر	۱۶,۳۷۴	۶/۶	۲۳,۳۵۸	۲/۴	۸,۳۳۵	۳/۵	۴۰,۲۳۸	۹/۲	۱۸۶,۳۳۲	۱۴/۹	۳۱۰	۱/۱/۸	۲۷۵,۱۴۶	۸/۸
جمع	۲۴۷,۰۲۳	۱۰۰/۰	۹۵۴,۲۴۰	۱۰۰/۰	۲۳۸,۷۰۳	۱۰۰/۰	۴۳۹,۲۵۶	۱۰۰/۰	۱,۲۵۴,۰۰۹	۱۰۰/۰	۲,۶۳۵	۱۰۰/۰	۳,۱۳۵,۸۶۶	۱۰۰/۰

آمار از سامانه تسهیلات و تعهدات بر اساس اطلاعات ارسالی بانکها استخراج شده و بر گرفته از طبقه بندی ISIC می‌باشد.

بانکها در هفت ماه اول امسال بیش از ۳۱۳ هزار میلیارد تومان تسهیلات پرداخت کردند که نسبت به پارسال ۱۲,۶ درصد رشد کرده است

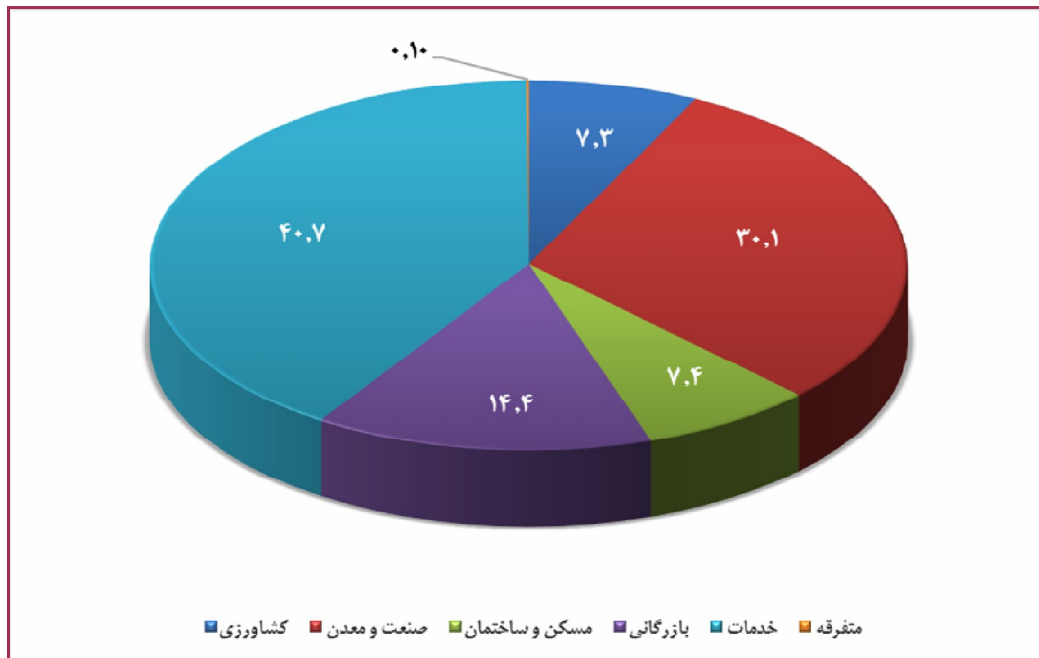
جدول ۲- تسهیلات پرداختی بانکها و مؤسسات اعتباری به تفکیک بخش های اقتصادی

میلیارد ریال / درصد

بخش اقتصادی	کشاورزی		صنعت و معدن		مسکن و ساختمان		بازرگانی		خدمات		متفرقه		کل بخش ها	
	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ
کل بانکها و مؤسسات اعتباری	۲۴۷,۰۲۳	۸۴۸,۷۲۴	۹۵۴,۲۴۰	۱۵۳,۴۶۸	۲۳۸,۷۰۳	۵۳۲,۱۶۸	۴۳۹,۲۵۶	۵۰۹,۷۱۰	۲,۸۵۵,۱۲۵	۱,۲۵۴,۰۰۹	۱,۸۴۹	۲,۶۳۵	۴,۹۰۱,۰۴۴	۳,۱۳۵,۸۶۶

آمار از سامانه تسهیلات و تعهدات بر اساس اطلاعات ارسالی بانکها استخراج شده و بر گرفته از طبقه بندی ISIC می‌باشد.

سهم تسهیلات پرداختی به بخش‌های مختلف اقتصادی - پنج ماهه ۱۳۹۶ (درصد)

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.